

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Celje,
Strossmajerjeva ul. št. 1, I. nadstropje.

Naslov za dopise: »NAPREJ«, Celje.
Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 20 Din,
za inozemstvo 30 Din.

Oglasi: prostor 1×65 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer
se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Letnik V., šte. 26.

Četrtekova številka »NAPREJA«
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetско-delavske zveze.

Stane letno 48— Din, mesečno 4— Din.

**Naša moč
je v zavednosti!**

**Proletarci
vseh dežel, združite se!**

Vsedelavski zlet 1923.

V obeh geslih, ki stojita na čelu te strani, je že vse, kar moremo in hočemo mi povedati o letošnjem vsedelavskem zletu v Mariboru. Je to sploh alfa in omega, začetek in konec slehernega poglavja, ki ga zapišeš nad kakršnimkoli dogodkom v proletarski zgodovini.

Socializem sam je mogočen veletok, ki mu izvir leži med skalovjem prebujene zavesti, da sta zunaj podzemeljskega nabirališča, v katerem se stekajo njegove vode, svetloba in zrak; in izliv našega veletoka je še mogočnejše morje zedinjenja, polna svetloba, polna luč. Kar je med izvirom in izlivom, je boj z nasprotujočim elementom zemlje, s strminami in ravninami, slapi in poplave, razjedanje skal, ki se postavijo veletoku po robu, in reakcionarni jezovi, ki so pa tudi potrebni, da gre razvoj našega teka v pravih, človeških mejah.

Izključeno je, da bi se moglo v morje prostosti z nami zediniti to, kar se ni porodilo z nami iz enega vira zavednosti. Kdor pa je bil tam porojen za našo reko, ta ve, kam mu gre pot, in kdor ve, ji bo hladnokrvno sledil brez vsakega ozira na boj s strminami in ravninami, brez ozira na toke, gibanja, ki niso usmerjena v isto morje, in ljudi, ki čepijo leni in nevedni na obrežju.

Vse to velja za vse, kar je povzročilo v našem toku majhno izpremembo: Vsedelavski zlet v Mariboru.

Tudi nanj, kakor na vse drugo, gledamo mi, ki nam je znan vir, pot in izliv, s hladnokrvnostjo. In kdor pričakuje, da bo na kar brez pomisleka zašumeli v mogočnem navdušenju, se zelo moti.

Mi se najprvo vprašujemo: ali gre ta prireditev na račun zavednosti in zedinjenja? Po vseh izkušnjah, ki smo jih imeli z lanskim zletom v Celju in z vsem, kar mu je sledilo, lahko mirno ugotovimo, da ne. Kar nas bo v dnevih 30. junija in 1. julija zbralo od vseh strani v Maribor, je samo spomin na to, da smo bili nekoč eno telo, da smo še danes otroci iz enega telesa, da hočemo svojim telesom priboriti isti zrak in svetlobo. In mogoče, da pride marsikdo tudi s tihim upanjem, da bodo po teh skupnih dneh trdnjše zopet naše vezi. Ti ljudje gredo z najčistejšim namenom na slavnost, in če bi se moglo zgoditi resnično po njihovem, bi mi skeptiki prvi zapeli slavnostno himno. Pa, žal, je nemogoče, ker je sploh nemogoče, da bi en dan popravil to, kar razbijajo leta, ker je sploh

nemogoče, da bi razcepljeni deli se združili v eno, dokler si ne pojasnijo do konca, kaj so vzroki razcepljenosti in kako odpraviti vzroke. Je vse zastoj zapirati pred dejstvi oči, premostiti jih z negacijo, jeziti se nad njimi ali omagati — dejstva te požro, če je tvoje obnašanje do njih samo eno izmed navedenih treh najpogostejših obnašanj. Zunanje zedinjenje samo zase je nič, je krinka, prvi pogoj zunanjega zedinjenja je zedinjenje duševno, je zedinjenje na tem temelju, da je vsak izmed zedinjenih udov pripravljen splošnosti v dobro odreči se lastni hudobi! Ker se doslej na tem temelju nismo mogli sporazumeti, ni letošnji vsedelavski zlet tisto, kar bi moral biti: pohod ene same proletarske armade!

Že to, da prireja samo ena stroka našega gibanja, kulturna, to prireditev, je zelo žalostno. Kje je politična, strokovna, gospodarska? Te stoje v ozadju — njih faktična pomoč se je omejevala le na majhen del dela, iniciative pa niso dajale! Tega bi pri vsedelavskem zletu ne smelo biti, drugače gremo z imenom predaleč!

Da so se priprave začele veliko pozneje, nego prvotno nameravano, je drug pomemben fakt. Če hočemo odkrito govoriti: priprave v prvotnem obsegu so se naravnost zadrževale in to iz političnih nagibov. Ta konstatacija naj brez nadaljnjih podrobnosti zadostuje, saj tako vsi vemo, kako je.

Največja značilnost pa je ta, da, čeprav prireja letošnji zlet kulturna organizacija, še tukaj ni odkrite enotnosti. Ne samo, da sodeluje vse polno kulturnih društev in društev, ki se nikakor ne morejo odločiti za podrejenje svoje lokalne avtonomnosti splošnemu gibanju, ki se odločiti iz lokalnega patriotizma deloma sploh nočejo: temveč še bolj značilno je to, da je vrhovna zletna instanca v rokah organizacije, ki je na zunaj še tako nevtralna, da še ni niti prevzela razrednega stališča v svoj program, da tu pa tam smatra celo buržujske tipe za svoje enakovredne člane! Kaj bi rekli češkoslovski, dunajski, nemški in ostali inostranski sodruzi, ki se zleta aktivno udeležijo, če bi vedeli, da prireja zlet organizacija, ki se pomišlja odkrito nositi socialistično ime in voditi svoje delo v razredno-bojnom smislu? Ali bi se zleta sploh udeležili? Seveda bi bila v njihovi nesoudeležbi zmeta, ker je večina članstva te organizacije vendar odkrito socialistična in razrednobojna in bo svoje stališče v

najkrajšem času tudi uveljavila, ampak njim bi morali zmoto manj hudo vzeti nego slovenskemu gibanju, da jim daje povod k eventualnim zmotam.

Sicer pa ni vprašanje v tem, kako nas sodijo inostranska gibanja, temveč kako sodimo mi nje. Na zletu bomo imeli priliko videti vsaj par refleksov teh gibanj, in če ne na zletu, pa vemo že iz vsakdanjega življenja, kakšna so. Ali bomo opazili, da je inostranskim sodrugom z odkritim, brezobzirnim razredno-bojnim nastopom povsod in v vsaki organizaciji tako lahko kakor nam pokazati, da nekaj znajo? In, čudež božji, čeprav so tako brezobzirno zavedni, jim je mogoče pokazati še celo nekaj več nego nam!

V tem je bistvo vseh naših sporov: ali smo odkriti ali ne. Če se odločimo enkrat za prvo, potem bomo smeli z upravičenostjo bodoče vsedelavske zlete pozdraviti z lažjim srcem in z manj pomešane trpkosti nego ta zlet:

Sodrug, ki se z nami sestane v Mariboru, pozdravljeni! Naša pota se danes še ločijo, toda v spominu na to, da smo vendar ena družina, in v zavesti, da moramo brezpogojno priti do odkritosrčnega dela, se zadovoljimo s tistim, kar smo poleg slabega v enem letu iz čudežne proletarske moči vendarle ustvarili dobrega!

Na zlet!

*Mi temne jate ptic, ki hočemo svobodno peti in
svobodna gnezda zgraditi bodočim pokolenjem,
poletimo, poletimo v bliskovitih klinih
na zbor, na zbor vseh temnih jat, ki jim je
pešem zadavljen krik in svobodno gnezdo grobišče
človeških rodov!*

*Že dolgo smo vsak zase svojo bol nosili.
A zdaj, ko je zopet naš čas,
se v rdečo zarjo ogrnimo,
v eno samo falango se strnimo.*

*Mi nočemo, da bi nas krivice in požrešnosti
bratomorilni kljuni kljuvali na mrzlih grobiščih,
mi nočemo ne krikov predrtih prs in ne ranjenih src.
Pri nas ni razlike, enak je vsak,
drng vsak je drugemu sodrug
in sestra in brat iz ene družine.*

*Mi ptice-proletarci smo brez domovine —
komaj da na obzorju bodočnosti sveti nam dom.
Dom proletarcev je delo,
ne težka skrb za sedanjost.*

*Samo v dveh časih se nam razjasni pogled:
samo na dva praznika naša:
na Prvi maj in ko se dvignejo jate naše v polet!
Sodrug, v naše kletke je šinil solnčni klic: Na zlet!
Kletke razbite so, svobodna perut:
za en dan, sodrug, naj se razjasni pogled,
sodrug, poletimo, poletimo*

na zlet!

Vse v javnost! Pišite golo resnico!

Nekdanji voditelji socialističnih organizacij še vedno upajo, da bodo onemogočili konsolidacijo delavstva. Ker jim ni uspelo, da bi se polastili organizacij in izpremenili pravilnik na kongresu, so začeli z vso silo agitirati proti tem organizacijam samim, na drugi strani so pa z denarno silo hoteli uničiti eksistenco teh organizacij in njihov tiska. Čim dalje ljutejši je postajal ta boj. Da nismo že leta 1921. podlegli v njem, se imamo zahvaliti samo načelu javnosti, ki ga je takrat izvajala stranka potop svojega tednika »Ljudskega glasu«, od januarja 1922 pa že potop dnevnika »Napreja«, ki ga je trboveljski kongres iztrgal prejšnjim voditeljem iz rok. Brez javnosti bi nas bili popolnoma pohodili, tako pa se jim ni posrečilo zbežati naše zavedne članke, čeprav so z osebno agitacijo in s privatnimi dopisi širili vsakovrstne laži med nje. Odkritosrčni tisk je sicer res tudi marsikateremu izmed nas neroden, ker smo v prejšnjih časih tudi sami napravili kakšno neumnost, toda če nas je že pamet srečala in smo spoznali, da z lažjo in demagogijo nikamor ne pridemo in da niti svojih nerodnosti ne moremo z njima zakriti — kaj nam preostaja potem drugega, nego da že enkrat nehamo lagati? Konec koncev pa tudi moramo že nehati, če hočemo ostati še člani stranke, ki nam je po svojem najvišjem forumu, po kongresu zaukazala, da ne smemo govoriti zahrbtno, ampak da moramo govoriti javno v časopisu, da sliši prijatelj in neprijatelj obenem. In če je kongres zaukazal, da se nihče ne sme protiviti, ker s tem, da se protivi, podira prostovoljno skupno voljo naše socialistične družbe, se odreka nadaljnega članstva v tej družbi. Če kdo ne razume te preproste filozofije, naj razume vsaj drugo preprosto kongresovo sklep: se morajo brezpogojno izvrševati, tudi če se komu zde napačni! Kdor dela proti temu, dela proti veri v našo družbo in njeno zmago, dela posebno še proti veri v zmago resnice in dela s tem tudi proti zedinjenju proletariata.

Kajti proletariati ne more zmagati z lažjo in se noče niti družiti z lažjo, ker so ga tisočletne izkušnje poučile, da si more z lažjo pač pomagati bogatin proti ljudstvu, nikdar pa ne ljudstvo proti bogatinu, kajti z lažjo se to ljudstvo zbežalo, da ni več solidarno, da ni več edino, da ni več složno, posebno pa še, da ne zaupa več tistim svojim

II. Vsedelavski zlet v Mariboru

30. junija in 1. julija 1923. z udeležbo vseh delavskih pevskih, telovadnih in športnih sekcij kakor tudi glasbenih društev in strok.

II. nastop delavskih telovadnih enot »Svobode« iz Jesenic, Trzica, Ljubljane, Siške, Kočevja, Trbovelj, Studencev Maribora in inostranstva.

Spored:

30. junija: ob 20. (8. zvečer) slavnostni koncert v Cambrinovi dvorani (rudarska godba iz Trbovelj in delavska pevska društva).

1. julija: Dopoldne od 7.—10. sprejem gostov na Glavnem kolodvoru po posebnem odboru, ob 10. sprejeto z godbo od »Ljudskega doma« do glavnega kolodvora, kjer se bodo priključili došli gostje. Od tu bo šel spre-

voditelj, ki delajo z lažjo. Proletariat hoče resnice in zahteva resnice, zato ne veruje niti tistemu lažnjivcu, ki laže v korist proletariata! Razen tega pa zahteva proletariati resnice danes tudi zato, ker se je še komaj pred kratkim zaradi laži razcepil na dva tabora, na komuniste in socialiste, ki so se oboji sklicevali na socialistični program in njegovo staro zahtevo po javni kontroli, in so se razcepili samo zato, ker voditelji ne na eni ne na drugi strani iz svojih osebnih koristi te javne kontrole niso hoteli!

Zato je proti zedinjenju proletariata vsak, kdor se brani javne kontrole. Zato je proti resničnemu zedinjenju posebno še tudi »Enakost«, ki prepoveduje javno kontrolo samo nad voditelji in zahteva še v zadnji številki od 22. junija, da »morajo brezpogojno prenehati napadi proti osebam na eksponiranih mestih.«

Še žalostnejše pa je to, da se nekdanjim voditeljem še vedno posreči vjeti kje kakega našega človeka in mu dopovedati, da je javnost nevarna zedinjenju. Najžalostnejše je to takrat, če se da vjeti izvoljenec proletariata, ki je sam sodeloval pri sklepu, da se javna kontrola nikakor ne sme opustiti, posebno pa ne proti lastnim voditeljem, ker morajo naši ljudje biti boljši, nego so drugi in se ne smejo bati javne kritike.

Na zadnji seji pokrajinskega odbora SSJ se je zgodil tak obžalovanja vreden slučaj — eden izmed članov pokr. odbora je predlagal resolucijo, v

vod na Glavni trg, kjer bo slavnostni govor, in v »Ljudski vrt«; od 11.—12. nogometna tekma športnih sekcij »Svobode« iz Ljubljane, Celja in Maribora; ob 12. kosilo; popoldne ob 14. (2.) zbiranje za slavnostni sprejeto vseh kulturnih društev in udeležencev pri Ljudskem domu in odhod na veselični prostor v »Ljudski vrt«; ob 15. (3.) začetek veselice istotam: a) nastop vseh telovadcev in telovadkinj; b) slavnostni govor; c) nastop posameznih pevskih društev; ob pol 16. (4.) proste vaje s praške olimpiade: a) naraščajske, b) članic in c) članov; ob 17. (5.) telovadba na orodju in v skupinah; ob 18. (6.) težka atletika: rokoborbe in dviganje uteži. Po poteku vzporeda prosta zabava.

Veselični prostor bo razsvetljen po noči z električnimi lučmi. Vstopnina 5 Din. Lože 20, sedeži I. in II. vrste 5 in 3 Din, za zunanje goste 5, 4 in 2 Din.

Pripravljalni odbor.

kateri zahteva, naj se javnost odpravi zaradi čimprejšnjega zedinjenja. Ponosni smo lahko, da je bil ta predlog gladko odklonjen, vendar nas mora biti obenem tudi sram, da se iz naše srede še pojavljajo taki predlogi. Vse delavno ljudstvo mora paziti, da se taki slučaj ne bodo več ponavljali, če hočemo res kdaj doseči medsebojno zupanje, ki je predpogoj velike stranke in velike zmage.

Kdo odločuje: posameznik ali internacionala?

Kapitalistične organizacije se zdajajo od zgoraj navzdol, socialistične pa od spodaj navzgor.

Kapitalist vzame v službo ravnatelja in mu naroči, kako naj ravna z njegovim denarjem. Ravnatelj nastavi oskrbnike in jim naroči, kako naj gospodarijo. Oskrbniki nastavijo hlapce in jim oddele njih delo, za izvrševanje pravega težkega dela jim pa pridele delavce. Ti delavci ne delajo zato, da kaj naredijo, ampak zato, da dobe plačo, kruh.

To je kapitalistična organizacija. Take organizacije imajo kapitalisti povsod za vse stroke kmetijskega, obrtniškega, industrijskega, trgovskega, znanstvenega, političnega, vojaškega in drugega delovanja in lenuharjenja.

Socialisti pa imajo popolnoma drugačne organizacije. Predvsem njih namen je drugačen. Ne za dobiček, ne zaradi obresti, ki naj jih denar prinese, saj pri njih denarja niti ni ne — ampak za-

radi potrebe se združijo, da naredijo tisto, česar jim je nujno treba.

Združijo se, da se ubranijo pred napadi kapitalistov. Po strokah se združijo, kot konsumenti se združijo, združijo se, da se bolje izobrazijo in da napredujejo v vsestranskem znanju, združijo se politično kot občinarji in kot državljani, da se ubranijo kapitalističnim spletkam. Ker vedo, da z nasiljem ne morejo zmagati, zato se v vojaške organizacije sploh ne združujejo, pač pa se v vseh svojih organizacijah vežbajo za končni boj s svetlim orožjem svojega razuma, prepričani, da bo meč duha razbil moč robstva. Vse te organizacije so po mnogih krajih že toliko napredovale, da sodelujejo roko v roki in da že začenejo postavljati najvišje organizacije, organizacije dela in jela obenem — organizacije lastne produkcije in lastne razdelitve dobrin.

Toda samo tam so dosegle že ta uspeh, kjer so postavljene od spodaj navzgor, kjer izhaja misel združitve iz potrebe delavcev samih, kjer se ti delavci združijo po lastnem medsebojnem dogovoru, kjer si sami izmed sebe izberejo svoje predelavce — hlapce, oskrbnike, ravnatelja itd.

Če se združujejo od spodaj navzgor, se morajo najprej združiti krajevno, doma v svoji občini. Dokler ni krajevne organizacije, tako dolgo ne more biti niti govora o okrožni organizaciji, kajti okrožna organizacija ne zbira članov po osebah, ampak po krajevnih organizacijah. Še manj pa more biti kje kakšna oblastna ali pokrajinska ali državna socialistična organizacija, dokler se ne združijo krajevne organizacije z namenom, da si ustanove tako skupno organizacijo.

Naša pokrajinska organizacija SSJ obstoji že leta in ima vsako leto svoj kongres, svoj parlament. Kje je še kakšna taka organizacija v Jugoslaviji?

Pa pridejo stari voditelji in porečejo: SSJ je stranka za vso Jugoslavijo, zedinjeni smo!

Res je naš kongres l. 1921. sprejel predlog zedinjenja, ki je bil v Beogradu izdelan pri zeleni mizi. Toda takrat je naš kongres že dobro vedel, da zaradi sklepov pri zeleni mizi ne sme razpustiti organizacije, ki je sezidana od spodaj navzgor, od krajevnih organizacij. Zato je sprejel zedinjenje pod pogojem, da se bo vršil skupni kongres, do takrat pa je sklenil, da bo veljal naš stari pravilnik, ki je bil na kongresu l. 1921. v ta namen še enkrat točka za točko natančno predebatiran in potrjen potem pa izdan v tisku, da ga vsak pozna in da se ne more

nihče več izgovarjati, da ne ve za točke pravilnika. (Se danes ga lahko kupiš, velja 4 Din.)

Sele zdaj po dveh letih so začeli pripravljati skupni kongres. Pa kakó! Kakor da bi bili za nalašč hoteli naš pokrajinski pravilnik pohoditi, take določbe so postavili. Najprej bi morali mi našo pokrajinsko organizacijo razbiti in iti na kongres vsak zase, potem se pa dati tam preglasovati od ljudi, ki imajo dovoli denarja. Če si nskupijo veliko znamk, ki dajejo delegatske pravice. Po vrhu pa nam sploh še za bodočnost prepovedujejo pokrajinsko organizacijo in nam na njeno mesto vsiljujejo oblastne organizacije, pa to proti izrecni volji vseh naših organizacij, ki so soglasno se vselej (od l. 1921. pa do danes še vselej!) odločno zahtevale pokrajinsko organizacijo, ki je krvavo potrebujemo, odklanjale pa oblastne organizacije, ki jih ni treba, ker imamo okrožne organizacije. In kdo to od nas zahteva? Par ljudi, ki so se sešli pri zeleni mizi, pa hočejo kakor kakšni izvoljeni vsiljevati ljudstvu svojo voljo baš v tistem trenutku, ko se izdajajo za socialiste in zahtevajo samoodločbo in samoupravo ljudstva!

Ker jih organizacije niso hotele ubogati, so se postavili na lastne noge in so hoteli »izključiti« organizacije! Posamezniki izključujejo organizacije! Kdo so vendar to? Dr. Korun in Golouh. Ta dva sta sedela tam pri zeleni mizi in ta dva predstavljata socializem v naši pokrajini, obenem pa tudi v vsej Jugoslaviji. Zato so pri tej zeleni mizi tudi sklenili poslati na Hamburški kongres — dr. Koruna! Naš delegat, ki je bil poslan v Hamburg od organizacij, ki so javno v »Napreju« objavljene, da vsak vidi, da res so, je kar zijal, ko je bil sprejet v Hamburgu na ime dr. Milana Koruna! Ta si je sicer premislil in je ostal lepo doma, ko je zvedel, da gre naš delegat tja, ker bi bil moral kar izginiti, ko bi ga bili vprašali, katere organizacije da zastopa — toda dr. Topalovič iz Beograda je pa bil tam in je zastopal zeleno mizo, ki ima lepo ime »Glavni odbor SSJ« in na to ime je bil priznan, naš delegat pa se je zadovoljil s pravico gosta, ker ni mogel razložiti, kako da smo po programu in imenu ena stranka, po izvrševanju in življenju pa postanemo ena stranka šele takrat, ko bomo na skupnem kongresu sporazumno in brez majorizacije sklenili skupni za vse obvezni pravilnik in izvolili skupni resnični glavni odbor cele skupne stranke. Da nas takrat ne bodo zastopali advokati, ki jih v naši stranki ni, še manj pa, da bi nam smeli taki delegati gaziti naše organizacije in naše sklepe, to je jasno za vsakogar, posebno pa za tiste, ki čitajo naš tisk stalno in vedo, kakšen razloček je med zeleno mizo in med organizacijo.

Seveda v Hamburgu se s temi zadevami niso mogli mnogo baviti, ker je bilo drugega dela dovolj. Da malega ozemlja naše pokrajine ne poznajo, je razumljivo, da ne poznajo naših razmer, tudi. Prav tako je pa tudi razumljivo, da pojde internacionala vselej z organizacijami, nikdar pa ne s posamezniki, kajti socializma ni brez družbe, brez organizacij, saj pomeni socializem sam zahtevo, da naj vlada organizirana družba sama nad seboj in naj se otrese individualizma, to je vlade posameznikov.

Zakrivili smo pa mnogo tudi sami, da nas svet tako malo pozna! Nemški časopis smo prepustili posameznikom in ti so v njem ves čas pisali po svoje, sklepov pokrajinske organizacije pa niti objavljati niso hoteli, niti prej ne, pred kongresom l. 1921. Svet pa čita nemški časopis, ker slovenskega ne zna, esperantskega jezika pa do letos tudi še nismo rabili. Odslej naprej bo moralo postati to drugačno, tem bolj, ker smo spoznali, da imajo po vsem svetu prav take boje za izvrševanje sklepov, kakor pri nas, in da se povsod borijo proti enakim bogovom, kakor pri nas. »Vera brez del je mrtva!« govori proletarijat vsega sveta, v lastnem delu za lastno osvoboditev je zmaga! Povsod tako! Naš delegat je prišel iz Hamburga tudi proglas za socialno religijo in v tem proglasu čitamo o istih problemih, kakor so popisani v knjižici »Socializem in vera«. Še celo enake besede se najdejo, tako n. pr. je tam tudi zahteva, da naj se rek »Moli in delaj!« izpremeni v »Misi in delaj!« In če ne z istimi besedami, je pa vsaj z isto vsebino povedano tam tudi tisto, kar smo pred par meseci povedali tistim, ki ne marajo, da bi ljudstvo verjelo v socializem in so zato napisali v »Rdečem praporu« iskro, češ da socializem ni ve-

ra ampak znanost! Socializem ni niti vera niti znanost, pač pa vera v znanost. Ker pa je znanost le tisto, do česar se je človeštvo samo dokopalo, ne pa tisto, kar prinašajo razni bogovi, zato verujemo, da dela proletarijat po vsem svetu sam za svoje odrešenje, da nikjer več ne čaka na odrešenje potom raznih bogov in prerokov, da sam misli in dela, zato ne le verujemo, ampak tudi vemo, da si bo proletarijat vsega sveta domislil in dodelal enako mišljenje in enako delovanje glede programa in pravilnika, s čimer bo imel tudi tisto, po čemer vsi tako hrepenimo: zedinjenje, slogo in moč v organizacijah, ki so zgrajene od spodaj navzgor, od proletariata samega.

Za tako stvarno zedinjenje — vsi na delo!

Komunizem ali socializem?

Ne poslušajte, kaj govore o tem kapitalisti in njih vlade! Ne poslušajte niti tistih, ki kriče po vogalih in prodajajo danes to, danes ono, tisto pač, kar gre bolj v denar, kar nevedneži rajši slišijo — plačani hlapci so, pa bodisi da jih je plačala vlada ali posamezni kapitalisti, vselej govore tuje besede.

Ne poslušajte sploh nikogar drugega, samo svojo pamet in svojo vest. Kajti v vas samih, proletarci, je komunizem in socializem. V vaših rokah in glavah je, ki delajo, v vaših želodcih in v vaših otrocih je, ki stradajo.

Kaj je prva in poglavitna dolžnost? »Kdor ne dela, naj ne je!«

Vsi, ki si z delom služite svoj kruh, kjerkoli in kakorkoli, vsi se s to zapovedjo strinjate. Zato vsi soglašate, da naj lenuh zgine v svoji lenobi, da naj pa delavec dobi, kar mu gre za njegovo delo.

Toda, kako to urediti?

Komunistično je treba urediti svet! Vse, kar je, ni moje in tvoje, ker vsega midva nisva naredila. Pa tudi kapitalistovo ni, ker tudi kapitalist ni naredil. Vse, kar je, je last vseh tistih, ki so delali in naredili. Proč z zasebno lastnino, skupna last naj bo vse, ali po latinsko: Komuno naj bo vse. (Komuna je občina, komunalna politika je občinska politika, obči pomeni toliko kakor skupni, splošni — na občinskem pašniku lahko pašejo vsi, dokler si ga župan ne prilasti...)

Zapomni si to in vedel boš, kaj je komunizem. Komunizem je ideja, je stremljenje, ki hoče, naj postane vse skupna last.

Kapitalizem je pa ljudska neumnost, ki spoštuje gospoda župana tako, da mu dovoli, da se pasejo samo njegove krave na občinskem pašniku.

Vsak, kdor dela, bo rekel, da je komunizem poštena ideja, kapitalizem pa je lopovstvo. In prav ima, kajti res je tako!

Toda kako napravimo, da pridemo do komunizma? Ali je dovolj, da vzamemo kapitalistom njih polja, hiše, tovarne itd. in da jih izročimo komuni, občini?

Bog ne daj! Ker vsi ste zakričali obenem. Potem bi imel župan ne le vse pašnike in krave, ampak tudi vsa polja in hiše in tovarne itd. Mi vsi pa bi bili, kakor je bil Jernej, ki je služil pri županu za hlapca od mladih nog: ko se je postaral in ni bil več za delo, ga je vrgel župan na cesto iz tiste hiše, ki jo je Jernej sam postavil...

Bog nas varuj takega komunizma! Najprej moramo vse župane postreliti, potem šele naj nastane komunizem.

Misliš, da bi bilo potem kaj boljše? Premisli malo! Ko bi župana ne bilo več, bi nastalo veselo življenje. Vsa vas bi ležala v senci pod lipo in pasla svoje krave. Kadar bi bil kdo lačen, bi namolzel mleka, ali pa zaklal kakšno kravo. Kako dolgo bi trajalo, da bi padla zadnja krava? Računaš na prste in praviš: »En mesec, ravno 30 jih je.« Pa si se zmotil! Vsi bi gledali, da bi dobili največje in najboljše kose, slabe bi vse zmetali psom. V enem tednu bi bilo vsega konec in treba bi bilo začeti jesti travo.

Tako je in ni nič drugače. Samo če bi se še o pravem času domislili, da delate nespametno in bi si izmed sebe izbrali novega župana, ki naj pazi na red, brez katerega človek ne more biti. In če bi izbrali župana, bi izbrali najbrž znanega postopača Mihata, ker ima najbolj namazan jezik in ker govori, kakor da bi vse znal. Izbrali bi ga in kmalu bi imeli slabejšega in hujšega

župana, nego ste ga imeli prej. Vse bi bilo pri starem, samo da še slabejši. Zato, prijatelji, je Marks, ki je napisal »Komunistični manifest«, ustanovil socialistično stranko.

Kaj je socializem? Socializem je pot h komunizmu in način, kako naj se upravlja komunistična družba. Komunizem brez socializma je anarhija.

Socializem pomeni, naj vlada vsa družba (družba se imenuje po latinsko societas, sodrug je socius). Če hoče pa družba vladati, se mora najprej združiti, organizirati. Določiti mora, da so vsi člani družbe enaki, da morajo vsi enako delati, če hočejo enako jesti, in da mora tisti, ki hoče več jesti, tudi več delati. Da ne sme močnejši slabejšega odrivati ne pri delu ne pri jelu, ampak da se mora vsa družba v takem slučaju postaviti za slabejšega in močnejšega kaznovati. Nekateri ljudje ne gledajo na to, kaj jedo, samo da je veliko, drugi pa imajo kmalu dosti, zato pa hočejo kaj boljšega. Privoščimo obema, eden naj sne samo smetano, drugi pa vso latvico mleka brez smetane — ampak zadovoljna morata biti oba s to delitvijo, nobeden ne sme drugega ne s palico, ne z zvižajo prisiliti na tako delitev.

Na tak način si morajo po dogovoru razdeliti tudi vse drugo, delo in jelo. Vedeti morajo, kaj kdo dela in kaj kdo je, z drugo besedo, kakšno službo kdo izvršuje in koliko zaslužka dobiva. Ker pa sam ne moreš paziti na vse občane, zato je dolžnost vsakega, da javno pove, kaj dela in koliko zasluži — zakaj ne bi bilo na občinski tabli napisano, ali moderno, zakaj ne bi bilo v časopisih povedano, katero delo je treba izvršiti in kdo naj ga izvrši, in koliko smo prideli in v katera skladišča vložili in katere družine bodo iz tega in katere iz onega skladišča dobivale svoje potrebščine? Kadar bo občina tako urejena, takrat bo tudi Miha lahko izbran za župana, ker mu njegov jezik ne bo nič pomagal, vsi občani bodo vedeli, kaj in kako in se ne bodo dali več za nos voditi, pač pa ga bodo takoj nagnali od skupne sklade, če ne bo hotel pošteno vršiti županskih poslov, ki morajo biti delo, kakor je vsako delo. In z učiteljem prav tako, in z gospodom ministrom tudi, kralja pa takrat itak ne bo več, kadar bo ljudstvo tako organizirano, da bo res »eden za vse, vsi za enega«.

Da danes še ni tako, smo si sami krivi. Pravice že imamo, pa rabiti jih ne znamo. Ne bilo bi treba, da razni hlapci volijo razne Mihce, če bi ti hlapci kaj vedeli, če bi bili zavedni. Ker se pa nikdar nič ne brigajo za politiko, zato jih najdejo volitve nepravilne in v tej nepravilnosti bodisi sploh ne gredo volit, ali pa se dajo preslepiti od sladkih besed raznih Mihcev. To je tem hujše, ker se Mihci zelo brigajo za to, da se hlapci ne bi začeli baviti s politikom. Po 16 ur na dan jim dajo delati, da jim ne ostane časa za izobrazbo, plačujejo jih tako slabo, da si še v nedeljo ne morejo kupiti časopisa, in tudi od mladosti že skrbje za slabe šole, da se ne bi preveč naučili. Nedeljski počitek jim pa vzamejo s praznoverjem in pijačo...

Zato je ljudstvo nezavedno, zato se odkriva svojim županom, ki pasejo samo svoje krave na skupnem, občinskem, komunalnem pašniku.

Da se izpremeni, je treba združiti tiste, ki že vse to vedo. Če jih je še tako malo, dovolj jih je, da postavijo svojo novo družbo. Več skupaj jih zloži za časopis, od ust si utrgajo potreben denar. Potem pa ga čitajo skupno v večernem času, ki si ga utrgajo od spanja. Potem, ko so leto dni tako delali, imajo že toliko znanja in zavednosti, da v nedeljo ne bodo zabili vsega svojega časa za praznoverje in pijančevanje, ampak se bodo shajali k resnim razgovorom brez pijače. K tem resnim razgovorom o izboljšanju svojega položaja bodo klicali tudi druge, ki so dozdaj zvečer še spali in ob nedeljah še pili. Vedno več jih bo pametnih, ki bodo sami svoji duhovniki in učitelji, dokler jih ne bo večina, da si izvolijo svojega župana, ki bo v občini uredil pravo občino, tisto, ki se po latinsko imenuje republika, v kateri bo ljudstvo samo nastavljalo svoje duhovnike in učitelje in se samo svobodno in prostovoljno dogovarjalo s sosednimi občinami — republikami in ustanovilo moderno zvezno državo,

veliko svetovno republiko brez Mihcev

Tako hoče socializem do komunizma, o katerem ve, da se ne bo več podrl, kakor se je tolikokrat, ko je zmagala samo divja moč brez pameti in reda.

Sedanja socialistična družba je majhna in še ta se zaradi kapitalističnih intrig z veliko težavo bori za svoj obstoj. Mnogi še verujejo, da si bodo republiko izmislili ali pa v gostilni priborili s pijančevanjem. Drugi razumejo vse to in bi radi sodelovali, pa jih je sram, ker so nekdanj v naglici napačno govorili ali tudi kaj napačno storili. Velika večina pa sploh tako trpi, da nič ne misli, ker nima časa in ker je tudi njih volja ubita zaradi trpljenja. Povejte prvim, da je pijančevanje in čakanje odrešenikov v današnjih časih smrtni greh. Povejte drugim, da ni nihče brez zmore in brez greha, razen tistih, ki še niso nikdar nič govorili in nič delali — naj odvračajo sramežljivost in začnejo delati za skupnost, za komunizem, ki je socializem. Tretjim pa ne govorite — pomagajte jim z lastnim delom, kajti ubita volja si ne more drugače pomagati nego z zgledom. Delajte in žrtvujte, pa se bo vaša zavednost bliskovito hitro širila tudi med nezavedne. Sveta resnica je, da si tudi nezavedni tako srčno želijo zedinjenja, da bodo takoj začeli sodelovati, ko bodo videli, da ni vse — bob ob steno.

Zato ne govorite več o komunizmu in socializmu in nasprotju med njima, tega nasprotja ni. To nasprotje so naredili kapitalisti, da so razcepili proletarijat, da ga lažje izžemajo. Samo za to gre, ali bomo delali, ali ne. Kdor hoče delati, naj se pridruži in začne, nihče, prav nihče ne bo odklonjen, tudi tisti ne, ki smo se že včeraj borili proti njemu, ker je več verjel hujšakem, nego svojim lastnim očem.

Kako težak boj vodi naša stranka proti kapitalizmu, je najlepše videti na vprašanju tiskaren, ki imajo kartel, da z njim draže časopise in knjige, ki so luč proletariata. S trdom si je proletarijat nabral nekaj moči, da je kupil tiskarno, pa so mu jo posamezniki iztrgali, ker se je delavstvo premalo brigalo zanjo. Zdaj zopet nam iztrgajo morebiti še tudi drugo, če ne bo ljudstvo zahtevalo, naj dobe »Ljudsko tiskarno« v roke organizacije, ki žive stalno, ker se obnavljajo z novimi člani in pri katerih stari člani odumirajo, ne da bi odnesli kapital s seboj — ne pa posamezniki, o katerih danes lahko rečemo, da so poštenjaki, pa jutri morebiti ne bodo več, ker priložnost dela tatove tudi iz poštenjakov.

Noben posameznik ni zanesljiv — zanesljiva je samo družba, če gospodari javno. Kajti v tisti družbi šele bomo vsi poštene, v kateri ne bomo mogli goljufati.

Da boste to razumeli, se potrudite dvakrat, trikrat prečitati današnji članek: »Strokovne organizacije«, »Tiskovna zadruga« in »Ljudska tiskarna«. Dvakrat zato, ker je težko vse razumeti, dokler ne veš vsega. Začetka ne razumeš brez konca, konca pa ne brez začetka. Žrtvuj par uric, dokler boš vse razumel, potem pa delaj, delaj, delaj!

Politične vesti.

* V narodni skupščini se je razvila v ponedeljek živahna debata o slovenski kulturi. Klerosi so neprestano trobili svojo o slovenski avtonomiji, minister za izenačenje zakonov jim je pa odločno ugovarjal.

* Zbornica je začela že v torek razpravo o proračunskih dvanaestlinah na temelju poročila finančnega odbora. V plenarnu se ne bo razpravljalo od člena do člena, marveč se bo razprava defila v tri dele. Na ta način bo omogočeno, da bodo razprave končane še 27. tm. Radikalni klub bo itak glasoval kompaktno za dvanaestine.

* O dogodkih na Hrvaškem se v Beogradu po malem debatira. V prvi vrsti bo vlada postrčila odredbe za izpolnjevanje z. o. zašč. države. Gospodje mislijo, da so država oni s svojimi trebuh, ne pa narod sam. Radikalna stranka se bo držala kot klop teh točk v slučaju, da se bodo pogajali Radić in vlada. Da je vprašanje monarhističnega edinstva vmes, je indiskutabel.

* Buržujška frakcija v obliki »Hakenkreuzlerjer« (kakor Orjuna) je v soboto ponoči izvršila dinamični atentat

na uredništvo soc. glasila »Volkswille« v Münstru.

*** Proletarec piše med drugim sledeče:** Kdo so bili največji klečplazci pred troni, če ne slovenski klerikalci? Ali niso med voditelji klerikalne stranke še danes kapitalisti, katerih premoženje presega milijone? Ali ni cela vrsta denarnih zavodov (razen zadrugnih hranilnic in posojilnic) v njihovih rokah? »Kaj se boš fantič v nevarnost podajal — ko plavat ne znaš?« To je tudi »Glas iz tujine« pa še v materinem jeziku.

Razno.

r Današnja številka obsega 10 strani in je tiskana v 9000 izvodih.

r Današnja številka velja 2 Din. Vsi naročniki naj plačajo svojim zaupnikom še 1 Din. Obračunajte pa skupno z obračuni.

r Opozarjamo vse sodruge na **vojni red**, ki je v veljavi od 1. julija. Vsak si ga lahko ogleda v današnji številki.

r Savez socialističke omladine Jugoslavije se je osnoval v Zagrebu. Svoje delovanje meni razširiti po vsej državi. Nima nič pomena, da bi objavljali proglas te nove socialistične zveze, ker imamo v naši »Svobodi«, zlasti v njenih mladinskih odsekih nekaj podobnega! In še celo nekaj več, ker je SSOJ še le v povojih. »Svoboda« pa ima že nekaj trdnih organizacij, zgodovine in imetja. Ne smemo pa pozabiti par stvari: predvsem se Savez ne šramuje socialističnega imena, kakor se ga mnogi, ki se prištevajo k »Svobodi« in ki so zadnjič na delegacijskem zboru pripomogli, da se je že sklenjeno novo socialistično ime za to organizacijo proti vsem pravilom anuliralo. Savez tudi s ponosom povdarja svoje razredno stališče, boj proti militarizmu, kar bi bilo v naši kulturnobojni organizaciji na splošno še nekaj nezastlišanega; SSOJ je v svojih stremljenjih v direktni zvezi z SSJ in GRSJ — pred čemer bi pri nas omedleli v prvi vrsti nekateri, ki pravijo, da so s SSJ in GRSJ v najintimnejših stikih, pa se v okviru »Svobode« to zelo boje pokazati. Tako je torej z SSOJ in če pogledamo na našo revščino v tem oziru, nas mora skoro početegetati v prstih. Pa mi vseeno ne bomo delali propagande za to, da bi se pri nas na Slovenskem ustanovljale organizacije SSOJ, ker, kakor rečeno, imamo v »Svobodi« forum, ki se mora tudi programatično izpopolniti do programatične stopnje SSOJ, forum, ki je pravzaprav programatično že tam, a mu je treba odstraniti le sistem in osebnosti, ki ga programatično tlačijo k razredni nezavednosti, h klerikalizmu in militarizmu in celo k orjunaštvu. Sodrugi iz SSOJ naj pridno delajo v svojih pokrajinah, mi bomo po njihovih principih za »Svobodo« delali tukaj, da se čimprej sestanemo na isti točki in zedinimo! Upamo, da si bomo v tem boju stali rama ob ramo in da bodo hrvaški ter srbski sodrugi naša stremljenja občutili kot edino pravilna. In da nam je njihova pomoč tudi zagotovljena!

r Vsak dosedanji naročnik »Napreja« ali »Ljudskega glasa« naj pridobi samo še enega naročnika, pa bomo še enkrat tako močni, gmotno — idejno pa petkrat toliko. Ali nisi zločinec, če ne podpreš s tem malenkostnim trudom moč zavednega proletariata?

r Vse glavne in postranske važne sklepe hamburškega kongresa pričnemo te dni v »Napreju« podlistku objavljati tako, da bodo sodrugi imeli izčrpen pregled čez delo in smernice socialističnega gibanja po tem kongresu! Opozarjamo!

Kulturno gibanje socializma.

Socialistični katekizem hrani v sebi toliko lepega in duševno popolnega, da postane človek že od tega kulturnejši, inteligentnejši, če socialistične nauke izpolnjuje in se čim bolj skuša prilagoditi socialističnim načelom. Zakaj napačno je mnenje tistih, ki trde, da socialist ne potrebuje duševne vzgoje, kulture, da je socialist divjak, ki hoče socializirati samo materijo. Ne, ravno nasprotno: Socialistu je prva naloga socializirati svojo duševnost in duševnost svojega bližnjega, ker le na ta način bo mogoče socializirati materijo. Sveta dolžnost vsakega socialista mora biti, da se včlani pri soc. kult. org.

(pri nas »Svobodi«) in se udeležuje na čimveč poljih izobraževanja v tej organizaciji.

»Svoboda« ima v posesti lasten list, kulturnosni mesečnik »Kres«, ki poroča o najvažnejših gibanjih socialističnih vrst v duševnem oziru in hrani v svojih predalih mnogo zrelega duševnega jedra za ustvaritev zdrave socialistične inteligence.

Za boj proti buržoaziji moramo uporabljati njenemu paralelnu orožje, a našega moramo čimbolj izboljšavati, kajti le z dobrim orožjem bomo dosegli tudi duševno neodvisnost in svobodo. Boja proti vsaki demagogiji in črnuharskim ter drugobarvnim frazam je zmožen le tisti, ki pozna socializem tudi v glavni zahtevi, v zahtevi do inteligentnosti, do kulture. Eden poglavitnih grehov slov. socialist je v tem, če ni naročen na »Kres« in s tem posredno zadržuje njegov napredek in napredek kulturne organizacije.

Iz stranke.

s Predsednik stranke s. Franjo Koren je odložil svoj mandat. Namesto njega je bil na seji dne 24. tm. sprejet v pokrajinsko načelstvo sodr. Vinko Mörderndorfer iz Mežice, ki ga nadomestuje v pokrajinskem odboru s. Jos. Geier, iz Sv. Petra pod Gorami. Predsednika pokrajinski odbor ni volil, ker ne vsebuje pokrajinski pravilnik te določbe. Sejam bo vselej predsedoval v ta namen izvoljen član pokrajinskega odbora.

s Naknadno je obračunala še krajevna organizacija SSJ v Hrastniku II skupno za ves čas od 1. januarja 1923. Skupaj je obračunalo do danes za april 26 organizacij za 1238 članov, za maj pa 16 organizacij za 811 članov. Vse zamudne organizacije opozarjamo, naj se potrudijo z obračuni, da ne izgube pravice soodločevanja na kongresu. Člani sodelujte — vršite pravočasno svojo dolžnost. Za januar je obračunalo do danes 42 organizacij za 1598 članov, za maj pa do danes 16 organizacij za 811 članov. Vzemite si vzgled na teh: 1 tretjina, pa ima več nego polovico januarskih članov! Nekateri organizacije iz opravičljivih vzrokov še niso izvršile svoje dolžnosti, vendar moramo opozoriti na večjo točnost.

Tiskovni sklad.

Prejeli smo od 1. I. do 20. VI.	Din 11.337'50
Gunčar dobil na mesto inseratov v Celju	» 50'—
Karol Kisovec, neizrabljene potrine	» 11'50
Gunčar nabral v Mariboru	» 20'—
Zalka Vozličeva	» 18'—
V. Mörderndorfer	» 20'—

od 1. I. do 27. VI. 1923 Din 11.457'—
Za potne stroške našega delegata v Hamburg:
Zadnji izkaz Din 2976'50
SSJ v Hrastniku I. » 75'—
njeni člani nabrali » 75'—
skupaj Din 3.126'50

Zadolžnice za »Naprej«:
Po 100 Din: 15. Alojzij Pugmetster v Celju.

Po 200 Din: 12. Andrej Martinšek v Velenju; 14. Martin Umek, Globoko, skupaj Din 5000'—.

s Gorje pri Bledu! Krajevna org. SSJ in KDZ, podruž. Gorje pozivlja vse svoje člane, da poravnajo takoj zaostalo in tekočo članarino. Vsem članom, ki so s članarino v zaostanku, se s 30. t. m. list ustavi. Člani naj se zavedajo, da to nikakor ne sme biti, da bi list dobivali na račun podružnice in da bi »trotili« to pojedli, kar čebele skupaj znosijo! Vsak član dobro vé, kje je blagajnik ali zaupnik, le to naj si zapomni, da ta ne bosta letala za člani po gostilnah in terjala prispevek! Za kraj. org. SSJ in KDZ. Odbor.

Vestnik »Svobode«.

v Probudi se, zaspani sin dela in zavedi se, da si dolžan samemu sebi samovzgoji! Krepi svoje duševne in telesne sile v socialistični kult. org. »Svobodi«, ki ima tudi telovadne odseke. Tudi Celje bo dobilo svoj telovadni odsek, pa ne prej, da jih bo zadostno število javljenih. Kdor bi torej tu rad telovadil, agitiraj pridno, da boš pripomogel tudi sam k telovadni izobrazbi. Priglasite za DTE-Celje sprejemata vsak dan so-

druga Karlo Kocijančič in Zarko Arnšek v uredništvu »Napreja«.

v Delegati Delavskih tel. enot »Svobode« naj pripravijo za zborovanje DTE kratka poročila o delovanju tel. odsekov. Izdelajo naj tudi morebitne predloge za ustanovitev tel. podzveze, gled. krojev, poveljevanja, telovadnega sistema i. t. d. in naj jih predložijo zboru. Zborovanja naj se pa vdeleži vsak odsek po svojem delegatu. Začetek bo v soboto ob 2. pop. v »Ljudskem domu«. Posebni vlak odhaja iz Ljubljane v Maribor 1. jul. ob 3. zjutraj v nedeljo. Iz Maribora pa odhaja isti dan o polnoči. Ker žel. uprava nima zadostnega števila osebnih voz na razpolago, so ti namenjeni samo za ženske in otroke. Moškim bodo na razpolago le tovorni vozovi s klopni. Za red pred in med vožnjo bodo skrbeli člani UDR. DEL. RED. TELJEV. Vsi udeleženci naj to vpoštevajo. Vse udeležence in zaupnike pozivljamo na obračun za zletne in obedne izkaznice. Splošna delavska izobraževalna zveza »SVOBODA« za Slovenijo v Ljubljani.

POMEN INSERTOV

Je za moderno življenje velikanski. »Inserat dela zate tudi takrat, kadar spiš«, tako ima napisano vsak praktični trgovec na takem prostoru, da ta rek čim večkrat vidi in se po njem ravna. Kdor se pa tega ne drži, ostane zakotni branjevec, ki kupi pri njem samo tisti, ki mu stanejo pred vratmi, ali pa ki hoči vsak dan mimo. Vprašajte vse velike trgovce, če bi bile kaj dosegle brez inseratov, odgovor bo povsod enak: Kdor se ne pokaže ga ne najdejo. Tako dišeč kakor vijolica, ki jo najdemo, čeprav je skrita pod grmom, pa ni menda prav noben trgovec...

Vzemimo primer. Ura Rafael Samič je začel z malim, danes ga pozna vsa Slovenija, čeprav se njegova trgovina v veliki hiši kar zgubi, da jo komaj opaziš. Pa v mestu je razen njega še tudi drugih urarjev dosti, vendar gre k njemu skoro vsak buržuaj, ki pride z dežele. Zakaj? Zato, ker inserira moč v vseh meščanskih časopisih in koledarjih, ker hoče, da ga ljudje poznajo — seveda, ker misli, da proletariati nima denarja in da ne potrebuje ur, zato v proletarskih časopisih prav nič ne inserira. Naši ljudje ga ne poznajo in ne hodijo k njemu. Pač pa hodijo k njemu tisti proletarci, ki prav nič ne čitajo, tem je vseeno, kam nosijo svoje denarce.

Se bolj očitno mislijo tako o proletariatu denarju razni denarni zavodi. Pa ne samo banke, ki dajejo buržujskim časopisom inserate zelo pogosto in zelo velike, proletarskim pa po štirikrat na leto zelo majhne, samo toliko, da se ne bo reklo, »da so pristranske« — za te bi človek še mislil, da se jim res ne izplača, toda kaj pa hranilnice in posojilnice? Odkod imajo te svoje hranilne vloge? Vse, prav vse jim znosijo mali ljudje. Posamezni sicer res zelo malo, pa ker je takih posameznikov zelo veliko, znosijo tudi zelo veliko hranilnih vlog v take zavode, ki jih je sram inserirati v proletarskem časopisu. Včasih so se imeli naši čitatelji priliko paziti, kako rastejo hranilne vloge, zdaj, ko je boj za vloge zelo hud, se za naše vloge nihče ne zmeni.

Ali res ne?

Nasprotno! Baš zato, da čim več proletarskih vlog dobe, baš zato ne marajo inserirati v proletariatu časopisu. Najti inserati morajo biti plačani, plačati nam jih pa ne marajo, ker ne marajo podpirati našega tiska, ki odpira ljudstvu oči. Zato so se domenili, da bodo pri nas inserirali zelo malo, ali pa prav nič. Kadar bo »Naprej« zmrazil, takrat jim pojde pšenica v klasje...

Čitatelji! Danes vam lahko nekaj prerokujemo. Ne zato, ker smo od sv. duha navdahnjeni, ampak ker vemo, kako je. Zadnji teden se je ponesrečil največji napad na »Naprej«, kar jih je še kdaj bilo. Zdaj bodo spoznali, da se »Naprej« nikakor ne da ubiti, ker je last čitateljev, ki ga hočejo imeti. Zdaj bodo kmalu drugačni, zdaj se bodo začeli držati zopet reka, da »dela inserat zate tudi takrat, kadar spiš«. Vi jim pa pomagajte pri tem predručenju: nosite svoje trdo prislužene denarce v tiste trgovine itd., ki inserirajo v našem listu. Noben trgovec ni organiziran pri socialistih, ne moremo reči, da bi bil kateri naš, če pri nas inserira. Če pa inserira

drugod, pri nas pa ne, je to znamenje, da mu smrdimo in da naših denarcev ne mara. Zdaj, ko smo odbili zadnji napad, ko smo postavili k že dosedanji trdnji temeljem še nove še trdnješe, zdaj bomo imeli tudi več časa in moči večkrat posvetiti svojo pažnjo tudi temu vprašanju. Gospodarstvo je politika — trgovina pa ne sme biti politika!

Vsem, ki so dobre volje!

Dva meseca po Majskih manifestacijah je zopet praznik slovenskega proletariata. Zopet bodo imeli vsi trpin priprilo oddahniti se po napornem delu dolgih dni, zopet se bodo znašli v skupnem objemu vsi, ki trpe krivico in laž, ki jih blje reakcionarna pest s kruto silo v razorani obraz.

Prvi maj je praznik dela, zlet je praznik počitka, zakaj tudi počitek mora spoštovati tisti, ki spoštuje delo in ki se zaveda svojega človeškega dostojanstva!

Življenje socialist ni ena sama veriga trpljenja in muke polnih udarcev reakcije, življenje socialist potrebuje tudi veselja in odpora proti turobnosti usode.

Prvi maj je praznik proletariata vsega sveta, zlet je praznik proletariata ene same države ali tudi iz večih sosednjih držav. Praznik dela posvečuje lahko vsak v domačem kraju z demonstracijo svojih sil, zlet posvečujejo proletarci skupno, da skupno demonstirajo svoje duševne sile in si pridobivajo tolažbe za obupne borbe z domačo reakcijo.

Ljubezen rodi zlete, ljubezen do socialistične ideje, da celokupni proletariati pokaže, koliko je zmožen za uveljavljenje socializma in za medsebojno podpiranje v socialističnih naukih. Delavstvo je v današnjih časih nezaupljivo, ne veruje rado v svojo moč, kolikor je ne občuti samo doma, je potrebno, da to moč spozna in se jo nauči ceniti.

Na zletih ima priliko spoznati zavednost proletariata svoje dežele, vidi orjaško moč socialističnih mišic in krepke pesti, uživa sadove težavnega dela svojih sotrpinov, ki so si jih pripravili bodisi v telesnem, bodisi v duševnem samodogoevanju.

Na vsedelavskem zletu se snidejo celokupne mase proti vojni se borečega človeštva, da pogledajo, kdaj bo konec neprestanega človeškega pokolja. Čim več jih je, tem bolj se bliža svet cilju socializma in miru. Vsak, ki se količkar zaveda, kaj je socializem in kaj zahteva, naj pusti ta dan vse druge potrebe na stran in naj poleti na skupni kraj, da tam v enem zboru priseže maščevanje za socializem padlih bojnikov in pozdravi zlato svobodo bodočnosti. Oni pa, ki jih okoliščina ali pomanjkanje potovalnih sredstev zadržuje doma, naj bodo na zletni dan v mislih skupaj s številnimi sodrugi vse pokrajine, naj zletni dan posvetijo poučevanju o socializmu nevednim, naj skuša vsak, pridobiti vsaj eno samo poslušajoče uho, da bo zahodilo za socializmom. Tudi to je delo za socializem, delo, ki bo poplačano — z mirno vestjo in rešitvijo svetovnega proletariata iz objema kapitalistične reakcije.

Utrinek.

Največje svetovno gibanje današnjega časa je delavsko gibanje. Ko bo to nastopalo solidarnije — česar se mora šele naučiti — postane sila, ki bo odločala potek razvoja v družbo bodočnosti.

Somišljenik!

Si že član Socialistične stranke Jugoslavije? Če bivaš na Slovenskem: maraš biti član Pokrajinske organizacije za Slovenijo, ki ima svoje člane organizirane pri krajevnih organizacijah. Kjer te ni, se vpiše zavedni proletarec in proletarka v organizacijo »Centrala« pri pokrajinskem tajništvu SSJ in KDZ v Celju. Prepričaj se, če ima tvoja organizacija še vse pravice, ki jih določa pokrajinski pravilnik. Poglej, če je obračunala. »Naprej« objavlja vse organizacije povrsti, ki obračunajo. Člane samo na papirju ne šteje pokrajinski odbor za svoje. Pomagaj — povečati armado.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ in KDZ).
Odgovorni urednik: Alojz Leskošek.
Tisk Zvezne tiskarne v Celju.

DA SE SPOZNAMO!

Ko se je po preobratu zanesel v razredno vrsto ministerializem, so postale širše delavske mase nezadovoljne. Trumoma so odpadali člani stare skupne JSDS, v nekaterih krajih, kakor Trbovlje, Zagorje in Jesence, celo organizacije in so šle h komunizmu. Ta komunistični val se je leta 1920 raztegnil tudi na Celje in Maribor, zlasti na Maribor. V Celju se takrat komunistom ni posrečilo spraviti organizacije v komunistični tabor, dasiravno so bile vse mlade, smel bi trditi: razen železničarske organizacije vse novorojene. Vpliv komunizma je bil tako močan tudi za Celje, da se ga je bilo težko ubraniti. In to zgolj radi tega, ker je bil »komunizem« v tistih časih neomadeževan in izgledal je revolucionaren. A vendar se Celjani s svojim okrogjem nismo nikoli mogli odločiti za novorojeno dete komunizma, ker smo videli, da je to dete nastalo iz samega egoizma in

individualizma

nekaterih nezadovoljnih ljudi, ki so hoteli biti voditelji delavskih mas. Mnogi med njimi ne radi delavskih mas, da bi jim kaj koristili, ampak radi samega sebe. (Glej slučaj pri Nahtigalu, Curhaleku, Stefanoviču itd.) Govorili so, da so zastopniki delavskih mas, a v resnici so bili to le

individualisti,

katerim je služila beseda »komunizem«, »nezavisnost« in na vse zadnje še

enotna fronta

k osebnim interesom. To so pokazali čisto jasno pri občinskih volitvah v Ljubljani, ko so se združevali s klerikalci in najbolj konservativnimi socialpatrioti, to je z onim delom socialističnega gibanja, ki je povzročil leta 1919. ministerializem, kateri je imel za posledice prvi razkol v delavskih organizacijah v Sloveniji. (Glej pakt z »Zarjani«!) Strankin zbor, kateri se je vršil 11. aprila 1920, v Mariboru, ni bil v stanu spraviti delavsko gibanje v eno enoto, ker so temu nasprotovali razni tipi individualističnega karakterja. Stori se je na iniciativo Uratnikovo sklep, da se bo pogajal 20-članski odbor za zedinjenje potom

kompromisa.

Poskus kompromisa se je ponesrečil popolnoma, ker je naravno, da ni mogoče delavske množice zedinjevati po kompromisih, ki jih vodijo poedinci v korist svojemu individualizmu in ne širšim delavski mislijem. Umevno, da so poedinci pripravili svojo včerajšnjo revolucionarnost zatajiti, če jim danes reakcija nudi isto, kar bi zase z vztrajnim razrednim bojem še ne dosegli. (Glej slučaj Nahtigal in Milha Koren, ki sta bila baš največja kričarja komunizma, a sta ga iz svojih osebnih interesov za mandat v narodno skupščino prodala reakcionarni »radikalni stranki«.) Kongres, ki se je vršil v jeseni 1920, pred volitvami v Celju, še ni bil pravi socialistični kongres, ampak je bila neka instanca za razdelitev mandatov tistim, ki so vredni biti parlamentarni zastopniki socialističnega gibanja, a zraven tega tudi tistim, ki niso bili več vredni, pač pa potrebni, da pridejo do kruha. Iz tega kongresa je odšel zopet proletarijat nezadovoljen, a najbolj pa nekateri voditelji, ker niso prišli do zaželenega cilja. Bili so nekateri iz mariborskega okrožja, ki so se s celjskega soc. dem. zbora odpeljali v Trbovlje na komunistični kongres. Mi pravimo, da takim ljudem po večini ni šlo in jim še danes ne gre za načelno vprašanje socializma ali komunizma, ampak za čisto nadvadno osebni dobiček na račun

delavskega gibanja.

Zavedajo se, da je mogoče v kalnem ribariti le toliko časa, dokler bodo gonilci političnega t. j. javnega življenja osebni spori, na korist tistih, ki spore povzročajo.

Kam so vedli ti spori dosedaj delavski razred? Vsak začetnik, ki se je pridružil katerikoli socialistični delavski organizaciji, je spoznal, da je nezavednost širokih delavskih mas šla v

indiferentnost,

to se pravi, postala je brezbrizna. Kdo je najbolj kriv teh sporov, ki jih imamo? Na to vprašanje marsikateri delavec ne zna pravilno odgovoriti, ker ponajveč pozna politiko le po osebah ne pa iz znosti in programov. Če se n. pr. v kakl tovarni zaupnikom posreči dobiti veliko odstotkov, so to v ožeh delavce po navadi dobri socialisti. Tam pa, kjer radi krize ali kaj podobnega ne morejo nič doseči, tam so pa zanič socialisti, poseb-

no zanič so pa tam, kjer je morala biti stavka zaradi zvišanja plač. In ta stavka se radi preoblih stavkocazov ni posrečila, potem pravijo delavci, da je organizacija bila zanič. A največ govorijo to taki, ki so med stavko delali in se niso borili za napredek, temveč za reakcijo (nazadnjaštvo). Takih delavcev smo imeli tudi v politični organizaciji in še celo med poslanci so bili taki, da niso delali dovolj za skupnost, ampak le bolj zase. Dobivali so lep denar, a stranki niso hoteli nič dati. Imeli so časa dovolj, pa niso šli med ljudstvo na shode. Člani strokovnih in političnih organizacij so se jezili, pa samo jezili so se, nič več. Tisti, ki so gledali z odprtim očesom in poslušali z odprtim ušesom so pa hoteli napraviti takemu početju konec.

Kako napraviti konec,

da se socializem ne bo več omadeževal po posameznikih, kateri se postavijo tudi na stališče plemenske gornje, če vidi, da e jim drugače ne posreči? Proti takemu ni drugega izhoda, kakor da se organizira vsak tisti, ki ni zadovoljen s sistemom posameznikov v skupno organizacijo Socialistične stranke in goslovlje. V socialistični stranki pa tudi ni še sloge, bodo trdili nekateri! Seveda si je treba take vedno dobro ogledati. Kajti v stranki je sloga in celo jako zavedna sloga, ki stoji na zdravem temelju. Za našo slogo imamo program in pravilnik, ki so ga sklenile organizacije delavcev. Naš pravilnik je kakor hišni red v hiši, po katerem se mora vsak ravnavati. Oni, ki so iz stranke odšli v »enotno fronto« ali v Rdečo praprot, so šli radi tega, ker bi radi samo komandirali in uživali, češar pa naš pravilnik ne dovoljuje. Če se vrši danes še bratomoni boj, katerega delavci tako strašno obsojajo, so ga zakrivil ti isti, ki hočejo na račun socializma voditi svojo individualno politiko. Delavci pa, ki gredo za njimi, so jim le slepo orodje toliko časa, da jih spoznajo. Ko prebrečejo še to fazo, če jim je treba, potem se homo še le spoznali.

Strokovne organizacije, „Tiskovna zadruga“ in „Ljudska tiskarna“.

Strokovna komisija je neke vrste skupno načelstvo vseh strokovnih organizacij. Te so sicer samostojne popolnoma, vse odločevanje višje njih osrednja društva potom svojih centralnih odborov, toda ker nimajo svojega posebnega glasila, so glede tiske navezane na »Delavca«, ki je skupne glasilo in ki je popolnoma v rokah Strokovne komisije. Kakor je nujno potrebno, da ostane »Delavec« še nadalje skupno glasilo vseh strokovnih organizacij in ni prav, da izhaja »Železničar« posebe radi organizatoričnih posebnosti. »Lesni delavec« pa iz neumestne opozicijskosti, tako je na drugi strani se bolj potrebno, da začno člani strokovnih organizacij bolj kritično gledati na uredništvo in smer svojega »Delavca«, oziroma, da dajo na ta ali oni način duška svojim kritikam ne samo v ožjih krogih, ampak tudi v širših. Da se kritika sili. Če ne, se bo slučaj »Lesnega delavca« še večkrat ponovil in bo to prav gotovo slabo vplivalo. Vsaka potlačena nezadovoljnost rodi lahko nov samostojen strokovni listič.

Strok. komisijo vodi njen predsednik po večini »iz predsedstva«, to je tako, kakor bi bil njen komisar, ki odločuje sam. Tega se je navadil kmalu po zadnjem strokovnem kongresu, ker je uvidel, da v komisiji nima stalne večine. Takrat je delal s SSJ skupno, saj je bil tudi na kongresu od te smeri in kovinarjev izvoljen proti glasovom komunistov, ki jih je vodil Cobal. Kakor za Svetkom komunistični kovinarji, tako so šli za Cobalom socialistični rudarji, ti dve stroki sta volili kompaktno pod vtisom osebe proti svojemu prepričanju. Svetek je takrat še dobro razumel napačnost tega razmerja, pa z nami vred je upal, da komunizem in socializem ne bo več ločil delavstva, ampak da ga bodo ločili stvarni razlogi. Za stvarne razloge se je Svetek tudi v resnici takoj zavezal, ko je prevzel kot predsednik uredništvo »Delavca«. Toda žal, naše delavstvo čita preveč površno ali pa sploh ne, zato »Delavec« ni mnogo izpremenil mnenja strokovno organiziranega delavstva. Zato je začel Svetek obupavati, da bi mogel na prvi poti zmagati, posebno pa še, ko je bil v komisiji sami brez večine. Takrat ga je začela srbeti pest, da si pomaga s silo. Najprej je hotel izpremeniti

razmerje glasov v komisiji: odžagati je hotel zastopnika nastavljenecv bolniške blagajne (tudi ta je šel seveda s komunisti in Cobalom), zastopnika železničarjev je hotel odstraniti s tem, da pokliče njegovega namestnika, v naglici je hotel ustanoviti splošno strokovno organizacijo in ji dati glas v komisiji itd. Pa to ni slo, ker se je bal sklicati sejo in gospodaril je sam »iz predsedstva«. Mi smo ga svarili, da samodržstvo ne more nikdar roditi dobrih sadov, pa najsi hoče ustvariti še tako dobre razmere, tudi do brota se s silo ne da ustvariti; priporočali smo mu, naj ne čaka na redni kongres, ki se vrši še le vsako drugo leto, ampak naj zaradi nejasnih razmer skliče kongres takoj — on pa se je bal tudi kongresa, češ, še le 15 števil »Delavca« sem izdal, v 15 številkah se delavstvo še nikakor ni navadilo na novi kurz stvarnih razlogov; ne bi bilo še zmage na kongresu. V tem strahu pred delavstvom ga je zalotila enotna fronta. Vedel je sicer natanko, da enotna fronta ne more zmagati za trajno, vendar se je je silno bal, češ, nezavedno delavstvo bo sledilo temu geslu brez pridržka. Na vseli naših sejah in sestankih je govoril o nevarnosti, ki nam preti od zapeljivega gesla enotne fronte, namesto da bi pridno delal proti njej, se je njeje demagogije vsak dan bolj pridno — bal. Začetkoma je v »Delavcu« še napisal par krasnih člankov proti njej, potem ji je pa podlegel in na kongresu SSJ je delal že diplomacijo, po kongresu je pa začel že sam tudi odkrito zastopati enotno fronto po receptu dr. Koruna, ki je dandanes z Uratnikom in Svetkom popolnoma enakih misli glede strokovnih organizacij: od socialistične stranke morajo biti popolnoma neodvisne, od dr. Korunove politike se pa ne smejo oddaljiti niti za las, čeprav dr. Korun ni in ne more biti strokovno organiziran, ker advokatska zbornica ni priključena k Strokovni komisiji, h kovinarjem pa menda advokatov tudi še ne sprejemajo.

Ko je bil položaj tak, ni bilo več daleč do Golouha. Temu je bil prej predsednik Strokovne komisije na vsej črti nasproten, prav tako kakor Cobal in kakor tudi Cobal Golouhu — danes pa ustanavljajo »Tiskovno zadrugo« vsi skupaj lepo složno in Golouh dobiva že prednjem, kakor ga je dobil 1. 1920 na račun poslanskega mandata.

»Tiskovna zadruga« ima namen združiti večino delnic »Ljudske tiskarne« v svojih rokah. Dr. Korun je začetkoma mislil spraviti vanjo kar preprosto take ljudi, ki se zde njemu »politično zanesljivi«. Ko smo pa v »Napreju« 26. maja pojasnili ta krasni namen, so gospodje svoja jadra lepo zasukali z željo, da bodo še bolj hitro jadrali z našim vetrom. Izjavili so, naj dobe te delnice v roke organizacije. Ker pa političnih organizacij nimajo (teh si hočejo še le zdaj nekaj nakupiti v svoji trgovini z belgrajskimi znamkami v 5 barvah po načelu, kolikor znamk prodajo, toliko članov imaš...) zato naj dobe delnice strokovne organizacije. Dobro je. Nicesar nimamo proti temu. Strokovne organizacije gredo sicer danes za dr. Korunom, pa jutri ne pojdejo več; ko bo dr. Korun izpremenil zopet svoj kurz, bodo strokovne organizacije obdržale svoje delnice, ne bo jih mogel odnesti s seboj, kakor jih je odnesel marsikdo, ki je v imenu proletariata sedel v Blasnikovi tiskarni. Če bodo imele delnice strokovne organizacije v rokah, potem »Ljudska tiskarna« ne pojde v roke kapitalistov tako, kakor je šla Blasnikova, popolnoma smo bili s tem zadovoljni, samo na eno smo v članku »Gospodarski kongres« 14. junija (štev. 130) opozorili: centralni odbori strokovnih organizacij naj nimajo pravice, da bi sami brez obnege zbora oziroma kongresa prodajali te delnice, naj odločuje o njih vse članstvo, ne samo voditelji.

Zdaj pa slišimo, da strokovne organizacije teh delnic sploh ne dobe v roke, ampak da jih bo dobilo kar »predsedstvo Strokovne komisije«. Seveda ne tako grdo, kakor mi grdavi o tem grdo pišemo. Vse lepše znajo g. dr. Korun zasukati tako stvar. Strokovne organizacije naj imenujejo tiste ljudi, ki jih imajo za zveste in zmožne, izmed teh ljudi bo potem »Strokovna komisija« izbrala tiste, ki jih smatra g. dr. Korun za »politično zanesljive« in ti bodo za člane »Tiskovne zadruge« imenovani od božjih namestnikov (ustanoviteljev) se imenujejo v resnici. Teh članov ne sme biti več nego petdeset.

Tako delajo ti gospodje, na nas se pa jeze, da javno o tem pišemo. Mi trdimo, da so nosilci socializma organizacije; oni pa so mnenja, da mora obdržati vladno nad proletariatom inteligenca v rokah. Ker organizacijam ne dovolijo, da bi same odločevale, zato so organizacije mrtve, nad temi mrtvimi organizacijami pa gospodarijo po svojih »inteligentnih« sposobnostih tako, kakor so gospodarili v Blasnikovi tiskarni. Da pa tudi še nadalje tako ostane, zato pišemo v »Delavcu« take limanice, kakoršno je napisal g. P. Uratnik 21. junija pod naslovom: »V pojasnilo in obrambo«. Zelo smo zadovoljni, kaj porečejo k temu naši strokovno organizirani delavci, ki jim služi ta gospod za strokovnega tajnika. V tolažbo pa, da ne bodo obupali nad tem izrazito kapitalističnim ustanavljanjem delniških družb in »Tiskovnih zadrug«, jim ta gospod v istem »Delavcu« pripoveduje med drugim (sicer resnično dobrim in lepim gradivom), da socializem še nikjer ni imel prilike in je tudi sedaj nima, da bi upravljal družbo.

Če pojde po njegovem, take prilike, tudi nikdar ne bo imel — mi zahtevamo, da se socialistične organizacije upravljajo socialistično in pri vsej svoji nezmožnosti smo dokazali, da se dajo socialistično upravljati, čeprav nam kapitalisti branijo javno pišemo, da vsi člani vedo, za kaj gre; zato nam to naše pisanje tudi sami plačujejo, čeprav je po vaši krivdi »Napreju« zelo drag. Zato bo članstvo naših javno in prav nič tajno delujočih organizacij ta klic po socialističnem upravljanju socialističnih organizacij zanesle tudi med svoje sočlane strokovnih organizacij, ki čitajo v svoji sedanjji bedi samo »Delavca«, in tako bo prenehala demagogija in večno obljubljanje bodočega raja tudi v strokovnih organizacijah. Da se članstvo giblje, o tem že itak veste. Ko se to članstvo zgiblje toliko, da se bo samo upravljalo, takrat bo čutilo in vedelo, da ima socialistično samoupravo in z njo socializem vsaj v svoji družbi.

Za danes naj pribijemo samo eno laž g. Uratnika. Trdi namreč, da je imel pokrajinski tajnik SSJ (s. Bernot) možnost, da bi se uprj temu, da so prišle delnice Blasnikove tiskarne po dogovoru med Tonetom Kristanom in Prepeluhom v privatne roke, in sicer da bi se bil lahko uprj zato, ker je zastopal vsaj amerikalke delnice. Kako debela laž je to, vedo vsi, ki so količkaj zasledovali socialistično gibanje. Amerikalke delnice je zastopal Etbin Kristan, na tega pa naš tajnik ni imel prav nič vpliva, pač pa sta ga imela Uratnik in dr. Korun, posebno zadnji! Amerikanci so našega tajnika sicer pooblastili, toda pooblastilo so poslali g. dr. Periču, ljubljanskemu županu in Uratnikovemu prijatelju, ki mu je to pooblastilo izročil še le na protest amerikalških sodrugov trideset leta pozneje, pa še to brez delnic, tako da niti navzoč ni smel biti na občnem zboru delniške družbe Blasnikove tiskarne. Vendar je pa brajil proletarske koristi že davno prej, kajti že 6. avgusta 1922 je izšel v »Napreju« njegov podlistek »Amerikalška pomoč« in sočasno med noticami tudi opozoritev, da bo po Uratnikovi službi šel tudi »drugi dom delavske družine« prav tako rakom zvižgat, če se ne bo delavstvo bolj brigalo za svoje gospodarstvo. In prav Uratnik je bil tisti, ki se je na lanskem Vsedelavskem zletu v Celju strašno jezil zaradi tistega podlistka in notice, ker je dobro vedel, da je tisti venakovreden bratec« baš »Ljudska tiskarna«, za katero se zdaj blizda odločena ura prav tako, kakor se je blizala takrat za Blasnikovo.

Ker smo zahtevali, naj se krivci odstranijo iz proletarske stranke, je gosp. Uratnik izjavljal, da so v vsaki stranki pošteni in nepošteni ljudje. Zdaj nam hoče pa naložiti krivdo, da jih mismo postreliti! Ne boš, Jaka! Zapisano je, se danes vsi lahko čitajo in zato se tudi vsi tako strašno bolite javnosti, ki ne prenese laži.

Sodrug! Proletarci!

Rimljani so dejali: Mens sana in corpore sano! kar pomeni: Zdrav duh (naj bo) v zdravem telesu! Poleg duševne izobrazbe je potrebna tudi telesna izobrazba in okrepitev! — Zatorej množite telovadne vrese in pripravljajte se na veliki dan svobodnega vstajenja!

GOSPODARSTVO KEMIČNE TOVARNE V MOSTAH.

Ze marsikateri trpin in opazovalec te tovarne se je oglašil in pojasnil položaj, a vendar premalo, čeravno v interesu podjetja, katerega gospodje v tovarni in pri pokrajinski upravi, ki imajo to tovarno pod nadzorstvom, prav malo cenijo. Zato pa je dolžnost poštenega in zvestega delavca ter obenem državljanina, da po svojem prepričanju presedi in pojasni, kako ti gospodje gospodarijo v podjetju, ki bi moralo državi več koristiti kakor pa škodovati. Ni čuda, da je tako, kajti gospodje, ki to podjetje upravljajo, so brez vsake višje naobrazbe v tej stroki.

Po odhodu ravnatelja Fruchta, ki je bil strokovnjak v tej vrsti industrije, je prišel, če se ne motim, v tovarno g. ravnatelj Turk, ki je, žal, danes bolan. Z njim je prišel za oskrbnika te tovarne kot namestnik g. dr. Marna podpomočnik Candolini, za tem pa g. Resman. S kakšno kvalifikacijo, nam še danes ni znano. Začeli so gospodariti in upravljati podjetje, seveda s pomočjo za to bolj zmožnih moči v obratu, pod vodstvom g. obratovodja, ki je zato vedno napeljeval vodo na svoj mlin. Samo ob sebi umljivo, da je hotel postati samostojen gospodar v interesu svoje osebe. Dalje s pomočjo osebja v laboratoriju, ki je, kakor vedno, tako tudi danes zmožno svojega dela. Dokaz, da se je g. ravnatelj Turk za časa svojega vodstva zanesel na osebje v laboratoriju in sicer radi dobre produkcije te tovarne, ki je bila in je prvovrstna v tej vrsti kemične industrije. Za uslugo pa pravijo sedaj o nastavljenem obratnem osebju, ki je vzrastlo iz vrst navadnega delavstva, da je postalo kar naenkrat zanič — pardon, zanje skoro gotovo se preveč praktično in izkušeno.

Kako so pa gospodje izkušeni, je videti iz tega, da so na račun podjetja za časa tovarniške krize napravili precej milijonov dolga, za katerega se je obvezal eden teh gospodov (menda g. Candolini), da ga poplača s pomočjo delavstva in pa nastavljenega osebja in pa tako, da bo oddajal produkcijo neki dunajski tvrdki »Lissner« v razprodajo in ji s tem pripomogel do mastnega dobčka, seveda zopet na račun države.

Tako si ustvarja g. Candolini sebi in uradništvu, kolikor mu je pokorno, daljše življenje v tovarni, kakor jim je vsem skupaj določeno. V ta namen je g. C. pri g. Marnu dobil nalog, da napravi med osebjem in delavstvom, ki mu ni vojaško pokorno, zmešnjavo. To je tako napravil, da je osebe, ki so prišle v tovarni do boljše strokovne naobrazbe zapostavil ter jim vzeti priliko in veselje do nadaljne naobrazbe, ki je v interesu podjetja samega. Proti takemu postopanju delavstvo odločno protestira in vztraja pri zahtevi, da se v bodoče obratno osebje samo v interesu par gospodov, brez vzroka ne zapostavlja. Zaveda se, da je sedaj v tovarni nastavljeno uradniško osebje, izvzemši pomožne uradniške moči, za vodstvo trgovine ter produkcije nesposobno, torej za podjetje škodljivo in nimajo pravice vmešavati se v kvalifikacijo marljivega delavstva, še manj pa v obratno osebje, ker samo nima niti pojma o kemični in sploh o industriji. Ve, da se bojte revizije vaše sposobnosti in kaj hočete s tem, ker tako gospodarite. Javnost pa bo zahtevala v interesu podjetja in države tudi za vas revizijo o vaši kvalifikaciji in obenem potrebne spremembe. Toliko za danes. Svetujemo vsakemu, ki pozna razmere v tovarni, v prvi vrsti seveda škodljive, da to poročilo izpopolni. Delavstvo naj vztraja v svoji strokovni organizaciji ter naj pomede s svojih vrst, kar je delavstvu in podjetju škodljivega.

R—

SOCIALNA ZAKONODAJA.

Kako naša vlada podpira delavski razred, je razvidno iz spodaj priobčene resolucije.

Resolucija

sprejeta na protestnem hodu v Celju 17. junija 1923, v dvorani gostilne pri Zelenem travniku ob navzočnosti delavcev vseh strok in kategorij:

V »Službenih Novinah« kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev štev. 128, izdanih 14. junija 1922 (priloga XXI. — 1922.) in v »Uradnem listu« pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 13. julija 1922, pod štev. 211, je izšel »Zakon o zaščiti delavcev« v svrhu zaščite delavskih e-

konomskih in kulturnih interesov.

Zbrano delavstvo pa ugotavlja, da je ta zakon ostal v mnogih slučajih le v zasmeh socialni zakonodaji, ker ga ne upoštevajo podjetniki, a najmanj pa njihove organizacije, obrtne ter industrijske zveze. Inšpektor dela g. inž. Dejak, vodja mariborske oblasne inšpekcije dela, pa nastopa pasivno in dostikrat ničevno tako, da je smatrati njegovo uradovanje kot uradovanje inšpektorja dela proti predpisom zakona o zaščiti delavcev in zakona o inšpekciji dela na škodo delavstva in industrije, a največkrat le v škodo delavstva.

Zato zahtevamo od ministrstva za socialno politiko:

1. da izda čimprej pravilnik za izvo-litev obratnih zaupnikov;
2. da izda legitimacije za delavce, ki jih predvideva cit. zakon;
3. da se uradniki, ki ne izvršujejo svoje dolžnosti v smislu cit. zakona, premestijo ali odstavijo iz službe, ki je podrejena socialni zakonodaji;
4. da se upostavi v Celju podružnica državne posredovalnice za delo (Državna borza rada);
5. da se uvede kontrola obratov sporazumno z inšpekcijo dela na eni strani in profesionalno organizacijo na drugi;
6. da se da kredit delavski zbornici za Slovenijo, da bo mogla pričeti z rednim poslovanjem;
7. da se kaznuje vsakdo, kdor bi kršil in se protivil priznanju § 35. cit. zakona in s tem kratil obrambne pravice delavcem za zaščito njihovih ekonomskih in kulturnih interesov;
8. da se naloži stroga kazen podjetnikom, kateri se ne držijo predpisov, navedenih v §§ 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 17, 19, 20, posebno pažno pa polagamo na §§ 21, 22, 23, 24 in 25;
9. da se ne prezira več od podjetnikov § 26. za upostavitve dečjih zavetišč;
10. da se strogo kaznuje, kdor bi kršil katerikoli § oz. predpis cit. zakona, posebno pa tisti, ki kršijo §§ 102, 103 in 119 cit. zakona.

Ta resolucija se objavi v vseh delavskih listih in odpošlje na pokrajinsko upravo in na ministrstvo za socialno politiko v Beograd.

Za zapisničarja Al. Leskošek, s. r.

Za predsednika: Val. Lebič, s. r.

Prav je, če delavci sklepajo take resolucije, v katerih pokažejo »delo« gospoda inšpektorja inž. Dejaka. Mi pa vidimo obenem »delo« 21 klerikalnih poslancev, kateri so obetali ne samo raj po smrti, temveč ob volitvah tudi zaščito delavstva na tem svetu. Pa, kakor izgleda, če bodo klerosi z radikalci še nekaj časa paševali v Beogradu, se bo zgodilo, da bo socialna zakonodaja sploh zginila. Tlako za delo na cestah

so že uvedli, v tovarnah pa še pride, kakor hitro bodo dali gospod škof žegen Zvezi industrijecev, delavcem pa mrežo na oči.

Materin grob.

Črna, temna in neprozorna je prst, ki pokriva tvoje telo, o mati! — Jaz, tvoj žalujoči sin klečim ob tvoji gomili in zlati cilji mi v duši vstajajo: Rožo, ki sem jo pravkar zasadil v to črno in neprozorno prst, bom pridno zalival, da vzklila bo visoko, pogrnala cvet bo rdeči, prepojen z mojo krvjo. — — — Moja misel jo bo škropila, da bo cvetela k moji sreči in k sreči tistih, ki jo gojili bodo! Poznaš to rožo, ti, ki z mano čutiš? O, da, saj tudi ti nanjo si mislil neprestano, ko hrepenelo ti srce je za svobodo! — Črna in neprozorna je prst, a v prsti klije rdeče rože brsti, o mati!

UTRINKI.

Razredne zavednosti nima tisti, ki poje kot proletarec pri buržoaziji.

Socialistično ne čuti tisti, ki se ne vda socialističnim načelom, ampak dela po svoje.

Ni dober socialist tisti, ki zna govoriti socialistično, svoj prosti čas pa trati med buržuji.

Prijatelja spoznaš v sili, socialista pa pri delu.

Revolucionaren ni tisti, ki od drugih zahteva spremembe, ampak tisti, ki se najpreje sam zrevolucionira iz tradicij v naprednost.

Socialist ni tisti, ki dela radi sebe za socializem, iz ljubezni za svoj individualizem, ampak tisti, ki dela za družbo — socialistično.

Revolucionar.

Vse socialiste opozarjamo, da postane naš nasprotnik vsak takol, kadar začne delati proti našim organizacijam. Delo proti nam pa izvršuje tudi tisti, ki dela za druge politične organizacije. Naš pravilnik ima v 5. točki prav jasne določbe. Z javnostjo smo se ubranili kapitalistov, z javnostjo smo se rešili lažisocialistov, z javnostjo se bomo obvarovali tudi proti tistim socialistom, ki nimajo časa, da točno citajo in se informirajo, predno razbijajo organizacije, ki si jih je s trdom in težavo postavilo vse organizirano delavstvo, ne samo oni. Slo-ga brez discipline še pri ovcah ni mogla, kaj še le pri proletariatu v sedanjem težkem boju!

Gospodarstvo.

— Davek na poslovni promet. Prejeli smo to interesantno poročilo od finančne delegacije v Ljubljani: Dne 21. do 23. t. m. se je mudil v Ljubljani v spremstvu g. min. tamika Milana Cvijanovića, načelnika finančnega ministrstva, gospod Hilarij Vodopivec, da tudi pri nas po nalogu gospoda ministra dr. Stojadinovića pregleda priredbo davka na poslovni promet. Ob tej priliki se je ugotovilo, da razlike v praksi poedinih pokrajin obstojajo v bistvu le v tem, da se je priredba izven Slovenije iz tehničnih razlogov deloma zakasnila ind. Interesantnost je v tem, da se davčne prakse zakasnujejo baš v tistih pokrajinah najbolj, kjer izdajajo zelo visoki in splošni faktorji zakone in naredbe. Tam torej plačujejo davke najmanj, najvišji gospodje pa sploh nič, kakor bomo nekoč o tem podrobneje pisali za zgled. Vse to zato, ker se čutijo ti gospodje, kateri zakone izdajajo, samim sebi najbližji.

— Zvišanje nekaterih telefonskih pristojbin. Z 11. junijem se je pri nekaterih skupinah telefonskih naročnikov zvišala pristojbina za inštalacijo glavnih in zunanjih stranskih postaj od 1200 dinarjev na 2000 dinarjev. Hkrati se je zvišala pristojbina za inštalacijo pomožne (lišne) centrale in sicer za inštalacijo pomožne centrale, ki ima 1 do 3 sporedne zveze od 250 Din na 500 Din, če ima pomožna centrala 4 do 10 zvez od 360 Din na 750 Din, in če ima več kot 10 števil od 500 Din na 1000 Din. Poleg tega zneska je treba plačati tudi inštalacijsko pristojbino v zvišanem znesku 2000 Din, za vsak telefonski vod, ki veže pomožno centralo s telefonsko centralo. Pristojbina za inštalacijo sporednih aparatov, signalnih zvoncev in aparatov za ojačevanje toka se je zvišala od 200 Din na 300 Din. S 1. julijem t. l. se zvišajo tudi govorilne pristojbine v medkrajevem prometu in sicer v I. pasu od 10 na 15 Din, v II. pasu od 15 na 20 Din, v III. pasu od 20 na 25 Din in v IV. pasu od 25 na 30 Din za pogovor 3 minut. — Če bodo naši premodri finančniki še kaj malo polnili državne kase na ta način, se močno bojimo, da se bodo začele izpraznjevati in tudi v razvoju medsebojnega občevarja bomo storili korak naprej k — srednjeveškimi pripomočkom, kakor so kresni na gorah, heliografi, zastavice, signalne luči itd.

— Ukinjenje paketnega prometa. Prometno ministrstvo je ukinilo promet kosovnega in vagonskega blaga za Bolgarsko in preko Bolgarske. Nadalje je ukinilo promet kosovnega blaga za Češkoslovaško preko Madžarske.

Širite proletarski tisk!

Novi vozni red veljaven od 1. junija 1923.

Proga Maribor-Ljubljana.

Proga Ljubljana-Maribor.

B. vl.	Oseb. vl.	B. vl.	Ex.	Oseb. vl.		Postaje		B.	P.	Ex.	P.	B.	B.	P.	B.	B.	P.	P.						
1 ⁴⁰	2 ²⁵	5 ²⁵	9 ⁴⁴	13 ²⁰	13 ⁵⁴	14 ¹⁰	16 ⁰⁵	17 ²⁰	21 ¹⁰	23 ⁵⁰	odh.	Maribor	prih.	3 ²⁰	9 ³²	—	12 ⁴⁵	14 ³⁵	14 ⁴⁹	16 ¹⁷	—	23 ³⁵	22 ⁰⁷	4 ¹³
—	—	5 ⁵⁷	10 ¹⁵	13 ⁵¹	—	—	16 ⁴¹	17 ⁵¹	21 ²⁶	0 ³¹	prih.	Pragersko	odh.	—	9 ⁰²	—	11 ⁴³	—	—	15 ⁴³	—	—	21 ³⁷	3 ⁴⁰
—	—	6 ⁰²	10 ²⁰	13 ⁵⁸	—	—	—	17 ⁵⁶	—	0 ²⁴	odh.	Pragersko	prih.	—	8 ⁵⁷	—	11 ⁴²	—	—	15 ⁴⁶	—	—	21 ³²	3 ³³
—	—	6 ¹²	10 ³⁰	14 ⁰³	—	—	—	18 ⁰⁴	—	0 ³⁴	odh.	Slov. Bistrica	odh.	—	8 ⁴⁸	—	11 ³³	—	—	15 ³⁷	—	—	21 ²⁸	3 ²⁹
—	—	6 ²⁵	10 ⁴⁴	14 ¹⁵	—	—	—	18 ²³	—	0 ⁴⁸	odh.	Poljčane	odh.	—	8 ³⁷	—	11 ²²	—	—	15 ²⁶	—	—	21 ¹²	3 ¹⁸
—	—	6 ³⁴	11 ¹³	15 ²⁵	—	15 ⁰³	—	18 ⁵¹	—	1 ¹⁷	odh.	Grobelno	odh.	—	8 ⁰⁸	—	10 ⁵⁰	13 ⁴³	—	14 ⁵⁷	—	—	20 ⁴³	2 ⁴⁸
2 ⁴⁵	3 ²⁸	7 ¹⁴	11 ³³	15 ⁴⁷	14 ⁵⁸	15 ¹⁷	—	19 ¹¹	—	1 ³⁷	prih.	Celje	odh.	2 ¹⁶	7 ⁴⁵	—	10 ²⁶	13 ²⁸	13 ⁴⁶	14 ³⁴	—	22 ³³	20 ²⁰	2 ²⁸
2 ⁵⁷	3 ³⁹	7 ²⁰	11 ³⁸	15 ⁵³	14 ⁵⁹	15 ²⁷	—	19 ¹⁷	—	1 ⁴⁴	odh.	Celje	prih.	2 ¹⁵	7 ⁴⁰	—	10 ²¹	13 ¹⁸	13 ⁴⁴	14 ²⁵	—	22 ²¹	20 ⁰⁹	2 ⁰⁴
—	—	7 ³³	11 ⁵¹	16 ⁰⁷	—	—	—	19 ³⁸	—	1 ⁵⁷	odh.	Laško	odh.	—	7 ²⁷	—	10 ⁰⁷	—	—	14 ¹²	—	—	19 ⁵⁴	1 ⁵¹
—	—	7 ⁴³	12 ⁰¹	16 ¹⁷	—	—	—	19 ⁴⁰	—	2 ⁰⁷	odh.	Rimske toplice	odh.	—	7 ¹⁷	—	9 ⁵⁶	—	—	14 ⁰²	—	—	19 ⁴⁵	1 ⁴¹
—	—	3 ⁵⁶	7 ⁵³	12 ¹¹	16 ²⁸	15 ²⁵	—	19 ⁵⁰	—	2 ¹⁷	prih.	Zidani most	odh.	1 ⁴⁸	7 ⁰⁶	—	9 ⁴⁴	—	13 ¹⁸	13 ⁵¹	—	—	19 ³⁵	1 ³⁰
—	4 ⁰⁶	8 ⁴⁰	12 ²⁶	16 ⁴³	15 ³⁵	—	20 ⁵³	20 ⁰⁵	—	2 ³²	odh.	Zidani most	prih.	1 ³⁶	6 ⁵³	7 ¹⁹	9 ³⁴	—	13 ⁰⁸	13 ³⁸	18 ⁰³	—	19 ¹⁵	1 ¹²
—	5 ¹²	10 ¹³	14 ⁰⁰	18 ²¹	16 ⁴¹	—	21 ⁰⁰	21 ³⁷	—	4 ⁰⁴	prih.	Ljubljana	odh.	0 ³²	5 ²⁸	6 ¹⁵	8 ⁰⁰	—	12 ⁰²	12 ¹⁰	17 ⁰⁰	—	17 ³⁵	23 ⁵²

* se ustavlja od 1. junija do 30. septembra.

Proga Zidani most-Zagreb.

Proga Zagreb-Zidani most.

B.	O.	Ex.	O.	O.	B.	B.	O.		Postaje		O.	B.	O.	B.	O.	O.	Ex.	B.	B.
—	23 ⁵²	6 ¹⁵	5 ²⁸	12 ¹⁰	—	17 ⁰⁰	17 ⁵⁵	odh.	Ljubljana	prih.	10 ¹³	10 ⁴²	14 ⁰⁰	—	16 ⁴¹	21 ⁰⁷	21 ⁵⁸	—	4 ⁰⁴
1 ⁴⁰	23 ⁵⁰	—	5 ²⁵	9 ⁴⁴	14 ¹⁰	13 ²⁰	17 ²⁰	odh.	Maribor	prih.	12 ¹⁵	12 ¹⁵	16 ¹⁷	14 ³³	—	22 ⁰⁷	—	23 ³³	4 ¹²
—	4 ¹¹	7 ³⁶	8 ¹⁰	14 ⁰⁰	—	18 ¹¹	20 ⁰⁴	odh.	Zidani most	prih.	8 ⁰²	9 ¹⁸	11 ³⁷	—	15 ⁰⁶	19 ⁰⁴	20 ³⁶	—	1 ⁰⁴
4 ³²	6 ⁰⁷	8 ⁴⁴	9 ³⁷	15 ²²	16 ⁵⁴	19 ²⁶	21 ³⁴	odh.	Brežice	prih.	6 ²⁸	8 ²¹	10 ⁴⁰	11 ⁵⁵	13 ⁴⁷	17 ⁴⁰	19 ²¹	21 ⁰⁴	23 ⁴²
5 ¹⁰	7 ⁰³	9 ²²	10 ²⁶	16 ¹⁷	17 ³²	20 ⁰⁴	22 ²⁹	prih.	Zagreb	odh.	5 ⁵⁴	7 ⁴²	9 ³⁴	11 ⁰⁷	12 ⁴⁶	16 ³¹	18 ⁴⁰	20 ¹¹	22 ⁴⁰

Celje-Dravograd.

Dravograd-Celje.

Osební vlaki					Postaje	Osební vlaki				
4 ²⁵	7 ⁵⁰	15 ³⁰	20 ³⁰	odh.	↑ Celje Petrovče Žalec Sv. Peter v S. d. Šoštanj Velenje Slovenjgradec Dravograd ↓	prih.	7 ⁰⁰	11 ⁰³	18 ⁴⁵	1 ³⁵
4 ³⁹	8 ⁰⁴	15 ⁴⁴	20 ⁴⁴	odh.		odh.	6 ⁴⁶	10 ⁵¹	18 ³¹	21 ⁴⁹
4 ⁴⁶	8 ¹¹	15 ⁵¹	20 ⁵¹	odh.		odh.	6 ⁴⁰	10 ⁴⁸	18 ²⁸	21 ³³
4 ⁵⁷	8 ²²	16 ⁰²	21 ⁰²	odh.		odh.	6 ³⁰	10 ³⁸	18 ¹⁶	21 ²³
5 ⁴⁸	9 ⁰⁸	16 ⁴⁸	21 ⁴⁸	odh.		odh.	5 ⁴¹	9 ³²	17 ³²	20 ³⁴
6 ⁰⁰	9 ³⁰	17 ¹⁵	22 ⁰⁰	odh.		odh.	5 ³⁴	9 ⁴⁰	17 ²⁰	20 ²²
—	10 ¹²	18 ³⁸	—	odh.		odh.	—	8 ⁰³	15 ⁴⁷	—
—	11 ⁰³	18 ³²	—	prih.		odh.	—	7 ³²	15 ¹⁷	—

* vozi ob nedeljah in praznikih od 1. junija do 30. septembra.

Dopisi.

Iz Sp. Poljskave. Posredovalni odbor občine Sp. Poljskava je imel 19. VI. 1923 obravnavo, pri kateri se je moraj zagovarjati pismo Petrovič zaradi razžaljenja časti. On se je izrazil proti g. Leskovarju v njegovi lastni gostilni na Pragerskem med več osebami, da je L. šuft. Predsednik posredovalnega odbora predlaga sporazum. „Sporazumem se, reče Leskovar, če plača obtoženec vse sodnijske stroške in 100 kron v ubožno blagajno“. Obtoženec pravi »da« in je voljan plačati, če mu tudi g. Leskovar plača vsaj polovico tiste vsote, ki ga je zanj opeharil pri kupčiji. Obravnava se je torej nadaljevala. In glejte, na koncu je prišlo drugače, nego je menil g. Leskovar. On je plačal vse sodnijske stroške, 100 kron v ubožno blagajno in še obtožencu povrhu 200 kron. Ko so g. milijonarji izvedeli o njegovem velikanskem porazu, so mu prišli še tisti dan razvedriti žalostno dušo. Na vso jezo so poklicali cigansko godbo »Roj«, ki je baš bivala na Pragerskem. Ciganska godba pa jih je popolnoma očarala, da so pozabili na žalost brata Leskovarja in tudi na — policijsko uro. Plesali so na vso moč, dokler jih ni jela opominjati rujna zora na vzhodu. Kako srečen je bil pač gosp. Juhart iz Slov. Bistrice, kateremu je zidanje kapelice toliko pomagalo pri zdravljenju nog, da je lahko danes ob ciganski godbi nastopil kot prvi plesalec ali džikan. Tako vidimo, kako se potegujejo veleobrati drug za drugega. Pogledimo, kako se je potegnil g. Golouh za svojega sobrata Stropnika, ko je stal pred sodnijsko obravnavo z g. Nachtigallom! gleda na troko usodo sodruga Stropnika Tajništvo v Mariboru, zastopano po nekdanjem poslancu Golouhu, hladnokrvno. Tu lahko opazimo, združenje kapitalista in delavca! — Socialist.

Dobrava pri Bledu. Alkohol nikoli ne miruje. Z neke veselice v Vintgarju so šli pred kratkim trije pijani mladoletni delavci. Ko so dospeli na Dobravo, se je eden med njimi za toliko spozabil, da je poskusil na ograji posestnika R. svojo moč. S tem jo je neznatno poškodoval, ker je bil alkohol močnejši od njega. Posesnik, ki je to videl, je v božji jezi potegnil kol iz ograje in z njim udaril fanta po glavi, da mu je prizadjal 4 cm dolgo rano. Gospod hotelir Zajc, ki je pozabil, da je od drugih odvisen, je to tudi videl in z veseljem kričal: Bravo, bravo, g. R., le dajte jih proklete lumpe! S tem je posestnika R. podžigal, da bi bil skoro nadaljeval svoje dejanje. Pa bo ta zadnji gospod, ta klerikalni orjunaš, že dobil odvezo pri spovedi in tudi pri sodnih

Vsem!

Današnja številka »Napreja« pošiljamo raznim starim naročnikom na ogled. Kdor se ne čuti pristaša proletarske stranke, ga bo vrnil sigurno z jezo, kdor bo z vsebino zadovoljen, si bo naročil dnevnik, ki stane mesečno 20 Din, kdor pa toliko ne more žrtvovati, si bo naročil tednik »Ljudski glas«, ki stane samo 4 Din mesečno. Kdor ne bo niti za prvo, niti za drugo, bo poslal 2 Din, če se zaveda, da postruje kapitalistični bič, če bo oškodoval finančno stanje »Napreja«.

Sodrug, somišljenik, poostrite svoje orožje — širite proletarski tisk!

Sodeluj tudi ti! Pridobi somišljenika, ki se ni naročnik našega lista, naj izreže, izpolni, naj da v ovitek, prilepi znamko za 20 par in odpošlje odprto na naslov: »Naprej« v Celju.

Naročam dnevnik »Naprej« tednik »Ljudski Glas«

Ime: _____
poklic: _____
kraj: _____
pošta: _____

Priložite poštno položnico, da pošljem naročnino!

V _____ dne _____ 1923.

lastnoročni podpis,

Prečrtaj, česar ne želiš!

oblastih dobi odvezo, samo pokora bo od teh zadnjih hujša nego od duhovnikov. Kar se pa tiče g. Zajca in njegove veleizobrazbe bo tudi dobil svoje plačilo in to na ta način, da napovemo zavedni delavci bojkot njegovemu hotelu. Dokazati mu hočemo, da živi on od nas in ne mi od njega, da ne bo več »bravo« vpil pri takih slučajih. (Sodrugom bi priporočali, da napovedo bojkot sploh vsem hotelom in gostilnam in beznicam, pa ne bo potem sploh noben možakar, ki živi od njihovih krvavih soldov, »bravo« kričal. Najprvo delavce tak mož, ki se poslužuje njihove malo zavedne požrešnosti, spravi v stanje, da lahko zločine uganjajo potem se iz njih še norca dela. Če izvršijo vsi, ki se jih tiče, ta naš predlog, bo v tem oziru prav kmalu bolje in tudi oni se bodo s pravico in ponosom smeli imenovati zavedne proletarce. Mi tiste tri mladeniče torej nič manj ne obsojamo nego kake R. ali pa Zajce. V »Svobodo« naj vstopijo, političnega in strokovnega gibanja naj se kot trezni ljudje z vso močjo oprimejo, pa bo kmalu bolje. Op. ured.)

Prava sredstva lepote!

Ki drže,

Kar obečajo!

Že 23 let v vseh deželah preizkušena, hvaljena in priljubljena so prava Elza-lepoto pospešujoča sredstva lekarnarja Fellerja.

Elza-obrazna pomada

zanesljivo varstvo proti solnčnim pegam, solnčni opeklini, lisam, hrapavi koži, odstrani zajedavce, ogrce, nabore in vsakovrstne druge nečistosti. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev.

Elza-lilijino mlečno milo

najmilejše in najfinejše milo lepote! Ideal vseh mil! Popolnoma neškodljivo, se jako dobro peni in je milega, finega duha. 4 velike kose s pakovanjem in poštino 35 dinarjev.

Elza-pomada za rast las

krepi kožo na glavi, zabranjuje izpadanje, trganje in cepčenje las, prhut in prerano osivelost itd. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev.

En poizkus zadostuje, da tudi vi rečete:

To je ono pravo!

Iščite v vseh lekarnah samo prave Elza-preparate od lekarnarja Fellerja.

Različno: Lilijino mleko 6 dinarjev; brkomaz 3 dinarje, najfinejši Hega-Puder Dr. Klugerja v velikih originalnih skatljah 15 dinarjev; najfinejši zobni prašek »Hega« v patent-dozah 10 dinarjev; puder za dame v vrečkah 2 dinarja; zobni prašek v skatljah 3 dinarje, v vrečkah po 2 dinarja; sačet (dišava) za perilo 3 dinarje; šampon za lase 2 dinarja; rumenilo za obraz 12 pisem 12 dinarjev; najfinejše parfeme od 15 dinarjev dalje; cvet za lase 20 dinarjev; Elza-katranovo milo 5 dinarjev. Za različne predmete se pakovanje in poština posebej računa.

Na te cene se računa še 5 % doplačila. Naročilna pisma adresirati: Lekarnar EVGEN V. FELLER, STUBICA DONJA Elza trg št. 358 Hrvatsko.

Kavarna „Prešeren“

Celje, tik pred kolodvorom

se p. n. občinstvu priporoča.

Ivan Jicha, kavarnar.

ZVEZNA TISKARNA V CELJU

: STROSSMAYERJEVA ULICA št. 1 :

Izvršuje okusno in hitro vsa v njeno stroko spadajoča dela v pripravi in tudi v najmodnejši izpejavi. Najrazličnejše tiskovine za šole, šolska vodstva, za občinske in župnijske urade,

za društva, korporacije, trgovce, obrtnike in zasebnike. Za gostilničarje vabila na veselice, različne plakate, oznanila in druge tiskovine. Izvršitev kar najhitrejša. Cene zmerne.

MODERNO UREJENA KNJIGOVEZNICA

Hotel in restavracija „Balkan“
Celje, Gosposka ulica št. 7

Dnevno večerni koncert

od 20. do 23. ure ter ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. ure.
Igra salonski trio. Senčni vrt.

Za mnogobrojni obisk se najljubšeje priporoča

Drago Bernardi,
hotelir

oooooooooooooooooooo

ANT. HOFBAUER

prej ŠTEFANIJA VREČA

trgovina z usnjem in čevljar-skimi potrebščinami

===== CELJE =====

oooooooooooooooooooo

Priporoča se trgovina vsakovrstnega perila, moškega in ženskega.

Fani Verbovškova

Celje, — Gosposka ulica 5.

Domače delo! Konkurenčne cene!

Dežnikarna Jos. Vranjek

Kralja Pe- Bivša Gra-
cesta 25. Celje ka mitnica

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov domačega izdelka in vsakovrstnih sprehajalnih palic po najnižjih cenah. Sprejema in izvršuje vsa popravila točno in solidno.

A. M. Baldasin, Gaberje 8.

izdelovalec

sodavode in pokalic

se priporoča cenj. odjemalcem.

oooooooooooooooooooo

Pekarna

Paul Fajgl

Gaberje 20. pri Celju

se priporoča cenj. odjemalcem.

Hotel pri „Kroni“

se priporoča za mnogobrojen obisk.

Ivan Bizjak.

Anton Lečnik

urar in juvelir

CELJE, Glavni trg št. 4
(prej Pacchiaffo).

I. Produktivna zadruga krojačev v Celju

Razlagova ulica št. 8. Registrovana zadruga z omejeno zavezo

Oblike od navadne do najfinejše izdelave in kakovosti po meri in po najnovejših krojih. — Na razpolago vedno vzorci najfinejšega blaga prvovrstne kvalitete.

Cene konkurenčne!

Postrežba točno!

Lastna delavnica!

Prvovrstne moči!

Prva jugoslovanska žična industrija d. z o. z. Celje

Strojno izdelo-

vanje

žičnih pletenin,

žičnih posteljnih

vložkov, mrež,

železne

konstrukcije itd.

Fran Strupi, Celje, Kralja Petra cesta 16

priporoča svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, razno-

vrstnih šip in drugih steklenih predmetov. Cene zmerne! Po-strežba točna! - - -

Alojz Pugmeister, krojač

Dečkov trg 4. CELJE Dečkov trg 4.

Izdeluje vsa v krojaško stroko spadajoča dela, obleke po meri in najnovejšem kroju. V zalogi imam vedno izgotovljene obleke za moške in dečke. Zaloga izvrstnega blaga za obleke.

Cene zmerne! Stalnim odjemalcem proti garanciji na obroke.

AND. JAKIL

tovarna kož in čevljev d. d., prodajalna Ljubljana, Poljanska c. št. 13.

Bogato skladišče moških, ženskih in otroških čevljev iz telečjega boksa v vseh barvah, govedjega boksa in rujave kravine.

Solidno delo!

Nizke cene!

Iščejo se strojni ključavničarji, kotlarji in dva izkušena strojevodja za popravo in obrat strojev ozkotirne železnice. Samo prvovrstne moči naj pošljejo ponudbe z navedbo pogojev in s prepisi spričeval na upravo lista pod „Stalna služba“.

OBJAVA.

Čast nam je obvestiti slavno občinstvo, da smo uredili v svoji tvornici posebni oddelek za

rezbarstvo in strugarstvo lesa.

Proizvajamo vse vrste tipk za zvonove, podložne deščice, držala (Hefte in Griffe) za vsakršno industrijo, kakor tudi vse fasonirane predmete za mizarje in industrije, lesene svetiljke, stružene in rezane. — Opremljeni smo z vsemi najmodernejšimi stroji ter smo zmožni izvršiti vsako naročilo brzo in kulan-tno. — Obenem priporočamo svoje bogato opremljeno skladišče električnih lestenecv, nočnih svetilk in vseh drugih elektroteh-ničnih potrebščin. — Lastno izdelovanje električnih baterij in žepnih svetilk.

IVAN PASPA IN SINOVI

Poslovnica:
Bogovičeva ul. 9
Int. telefon 8—99.

ZAGREB

Tvornica:
Gunduličeva ul. 41
Telefon 7—25.

Nakupovalna zadruga

r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI Dunajska cesta 33 („BALRAN“)

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonialno špecerijsko blago, spirituoze, mast, slanina, mesni izdelki.

Uvoz!

Izvoz!

Telefon št. 366. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana. Čekovni račun št. 10.473.

URADNO PREDPISANE

VSTOPNICE

za razne veselice, gledal. predstave, koncerte in druge prireditve se dobe v vsaki množini blok (100 list.) paginiran

po 4 Din

v Zvezni tiskarni v Celju

Kavarna in restavracija „Emona“

nasproti glavne pošte - LJUBLJANA - se vljudno priporoča

Dnevno koncert.

Žika

je najboljši in najbolj zdravi nadomestek za pravo kavo. Zahtevajte jo pri svojem trgovcu:

Pražana »Žika« d. z. o. z. Ljubljana — Rož. dol.

Kupimo

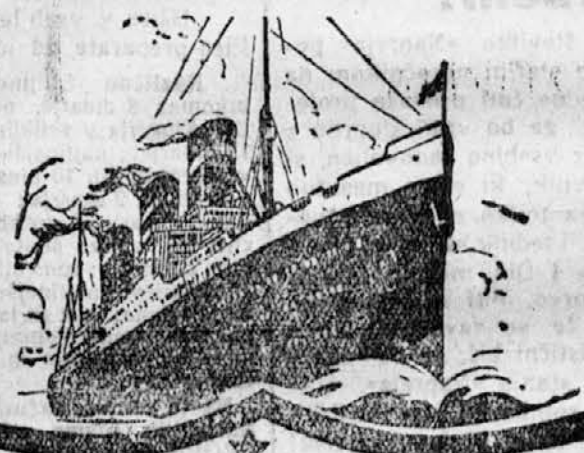
vsako množino starega svinca Puškarna v Kranju.

Suhe gobe

ponudite trdki

Kmet & Ko.

Ljubljana, Gospodarska cesta št. 8.

Parnik

“**LEVIATHAN**”

Najmodernejši, največji in najluksurijoznejši oceanski parnik. Najvišje zmožnosti iznajdljivosti, znanosti in moči kapitala so vtelesene v izdelavi tega divnega parnika. Neprimerljiva udobnost. v vseh razredih.

Prva vožnja v New York 17. julija 1923, potem 7. avg., 28. avg., 18. sept., 8. okt., 29. okt. itd., vsake tri tedne v torek od Southampton-Cherbourg. — Podrobna pojasnila potom spodaj navedenih naslovov.

BREMEN - NEW YORK

Direktna zveza s krasnimi ameriškimi vladnimi parniki. Neprerosljivi po udobnosti, čistosti in izborni oskrbi. Hitre in varne ladje. »George Washington« »President Fillmore« »President Harding« »President Roosevelt« »America« »President Arthur«

Zahtevajte podrobna pojasnila in brodar. list št. 216. Ugodna prilika za prevažanje blaga.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo: Beograd, Palata Beogradske Zadruga, podružnica v Ljubljani: Zadruga Zveza, Ljubljana.

Priporočam svojo

gostilno z veliko dvorano.
Ljudevit Vlahovič, Maribor, Aleksandrova c. 38.

Priporočam se tvečica

Lovro Stojec
upar
Maribor, Jurčičeva ulica 8.

BRIVNICA

Jakob Logar,
Maribor, Frankopanska ulica št. 27.

Hotel J. Sagmeister
Maribor, Zagata 6.

Pralnica.
Roza Tempesova
Maribor, Aleksandrova cesta 24.

Kavarna „FRANKOPAN“

čisto novo urejena,
najmodernejše opremljena,
posebna klubova soba,

dnevno koncert,
sladoled.
Se priporoča

IVAN KOKOL, Maribor, Frankopanska ul. 27.

Franjo Farič, Maribor, Levstikova ul. 9.

Tovarna strojev, delavnica za železno
konstrukcijo. Električni pogon.

Priporočam svojo restavracijo z velikim krasnim vrtom

„Gambrinova dvorana“

Alojzij Ratschitsch, Maribor, Gregorčičeva ulica št. 27

L. R. ATELJE „GRAFIKA“,
v MARIBORU, Frankopanska ul. 39

se priporoča

vsem posetnikom II. vsedelavskega zleta

Slikalo se bo ves dan na zletnih prostorih.

Priporočam svojo gostilno

„Pri lipi“

Adolf Anderle
Maribor, Radvanje 53.

Priporočam svojo
gostilno z vrtom
v Mariboru. Frankopanska ul. 39.
J. Lahalner.

Priporočam se
galanterijska trgovina
Drago Rosina, Maribor
Vetrinjska ulica 26.

Andrej Halbwidl
hotel „Stara pivarna“
MARIBOR

J. Baloh
Maribor, Grajski trg 3, priporoča
v nakup razne toaletne potrebščin, kakor
mila, kolinske vode, olje za lase itd. Na-
dalje nogavice, naramnice, košare za poto-
vanje in pleteno pohištvo na drobno in na
debelo.

+ Ženske, +

ki so modre, se ne boje več, temveč se
obvarujejo z mojim mnogokrat preizkušenim
obvarovalnim aparatom.

V posebnih slučajih
zahtevajo žene takoj moje vedno zanesljivo,
učinkojoče, popolnoma neškodljivo
specielno sredstvo.

Vprašajte pod Dr. 5. Priložite znesek za
znamko za odgovor. — Pošiljka se vrši
strogo diskretno po

El. Bock, Wien VI, Gumpendorferstr. 109/14.

Kavarna Tement

Maribor
Glavni trg 3.

Karel Gränitz

Maribor, Gosposka ulica št. 7
krznarstvo in trgovina z uniformami,
klobuki, čepicami itd. se priporoča

Priporočam se delavnica za **ščetar-**
sko obrt in trgovina z bar-
vami

Julius Fischbach
Maribor, Gosposka ulica 5.

Manufakturna trgovina

Feliks Škrabl

Maribor, Gosposka ulica 11.

Pekarna

J. Pisanec

Maribor, Koroška cesta 11.

Cvetličarna

Josipina Spittau

Maribor, Aleksandrova cesta 29.

Inserirajte

v „Napreju“!

Jože Mlinarič

Maribor, Glavni trg 17,

trgovina z posodo in galanterijskim
blagom.

STEREOTIPIJA

VČITELJSKA TISKARNA LJUBLJANA

R. Z. Z O. Z.

FRANČIŠKANSKA

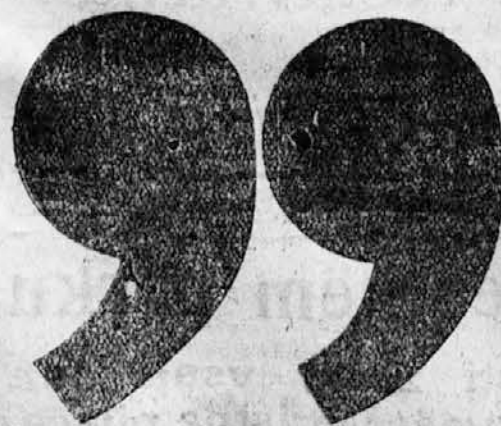
ULICA ŠTEV. 6

TISKOVINE

ZA ŠOLE, ŽUPANSTVA IN URADE.
NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN
VABILA ZA SHODE IN VESELICE.
55 LETNE ZAKLJUČKE 55
NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA
TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG,
BROŠUR ITD. V VSEH OBLIKAH.

LITOGRAFIJA

L. R. Atelje, GRAFIKA

Maribor, Frankopanska ul. 39

Priporočam se kot prvo podjetje Jugoslavije, za tiskanje pokrajinskih razglednic, po najnovejši kemigrafični metodi.

**MERY
ŽIGART
kavarna
Maribor**

*Vsak večer
vrtni
koncert*

V slučaju slabega vremena
se vrši koncert v dvorani.

Solidna in točna postrežba.

Najlepša zaloga modnega blaga!
Srajce, kravate, nogavice priporoča nova trgovina

B. Veselinovič & Komp., Maribor, Gosposka ulica 16.

Trgovina z galanterijo,
pletenino in igračami
na drobno in veliko
Franc Korman
Maribor,
Gosposka ulica 3

Veliko izbiro vsakovrstnih dežnikov
priporoča **Betka Lešnikova, Maribor,**
Gosposka ulica št. 14

MANUFAKTURNA TRGOVINA
Josip Ullaga nasl. J. Szinics

MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 21
Skladišče čevljarskih in sedlarskih potrebščin
Josip Fric, Maribor
Glavni trg št. 18

Trgovina s klobuki in čevlji
M. Schram
Maribor, Aleksandrova c. 11

Zaloga stekla in porcelana
Franc Bernhardov sin, imejitelj Gustav Bernhard
Maribor, Aleksandrova c. 17

Manufakturna trgovina
Anton Poš, Maribor
Aleksandrova cesta 27

Tečaji za strojepisje in stenografijo

- - - ANT. RUD. LEGAT - - -

Prva in edina strokovna šola za stroje-
pisje in stenografijo v Mariboru.

Začetek dne 2. julija.

Vpisovanja in pojasnila v šolski pisarni
Maribor, Vrazova ulica 4, blizu realke,
in v trgovini s pisalnimi stroji Legat,
- - - Maribor, Slovenska ulica 7. - - -

Klub — Bar

„Velika kavarna“

Dnevno umetniški koncert.

Aleks. Klešič, Maribor.

Herman Wögerer
Maribor, tovarna za mesne izdelke, klobase in prekajeno meso.

Kavarna „Central“
Maribor
Gosposka ulica.

F. & P. JANČER

lastnika hotela „Zamore“

Maribor ob Dravi.

Debego

črkovni razmnoževalni stroj.

Najnovejša iznajdba. Kompletna tiskarna
na domu. — Nobenih mokrih barv.
Na uro 1000 eksemplarjev brez razlike,
prvi kakor zadnji. Aparat ima 4300 ko-
vinastih tipk. Zahtevajte ponudbe
„Debego“-aparata in „Adler“
pisalnega stroja.

AMERICAN IMPORT Co.

Maribor, Koroška cesta 24.

Ivan Friedl,

hotelir

HOTEL „MERAN“

Kavarna Jadran
Maribor

Kolodvorska restavracija
se priporoča.
Franc Stickler, Maribor, Glavni kolodvor.

Kavarna v mestnem parku
najlepši položaj, čisti zrak, vsak dan
koncert popoldne in zvečer, pristne pijače,
domače pecivo, prvovrstna po-
strežba. — Za obilen obisk se priporočata
Veljak in Klemenčič, Maribor.